

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pověřivost související s čísly v japonské kultuře

Superstitions related to numbers in Japanese culture

OLOMOUC 2023 Wansong Li

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Halina Zawiszová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Pověřivost související s čísly v japonské kultuře* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Olomouci dne 10. května 2023

.....

podpis

Anotace

Autor: Wansong Li

Název práce: Pověřivost související s čísly v japonské kultuře

Vedoucí práce: Mgr. Halina Zawiszová, Ph.D.

Počet stran: 56

Počet znaků (včetně mezer): 85 608

Počet titulů použité literatury: 48

Cílem práce je popsat symboliku spojovanou s vybranými čísly, analyzovat a shrnout důvody, proč mají tato čísla pověrečný význam a prozkoumat, jak se pověřivost Japonců k těmto číslům projevuje v jejich životě. Ve své práci používám především japonskou, čínskou a anglickou odbornou literaturu. Kromě toho využívám také volně dostupné články, průzkumy a statistická data z japonských webů. Práce se opírá o množství odborných prací, Těžiště je tedy spočívat v kompilaci a analýze relevantní literatury a údajů. Tato práce zahrnuje popis kulturního a pověrečného významu vybraných čísel a vysvětluje, proč jsou v Japonsku lichá čísla populárnější a kde se tato preference projevuje. Práce také shrnuje důvody, proč mají čísla v japonské kultuře bohaté konotace.

Klíčová slova:

čísla, pověřivost, japonské myšlení, japonská kultura

Poděkování

Tímto bych ráda vyjádřila poděkování Mgr. Halině Zawiszové, Ph.D. za odborné vedení práce, za cenné rady a pomoc, a především za trpělivost při vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

Anotace	3
Seznam obrázků	7
Ediční poznámka	8
Úvod	9
1. Analýza vybraných čísel	11
1.1 Tři (三)	11
1.2 Sedm (七).....	14
1.3 Osm (八)	16
1.4 Čtyři (四) a Devět (九).....	17
1.5 Šest (六)	21
1.6 Třináct (十三)	24
2. Lichá a sudá čísla	26
2.1 Proč mají Japonci rádi lichá čísla?	26
2.2 Kde se odráží preference Japonců k lichým číslům?	27
2.3 Průzkum o oblíbenosti lichých a sudých čísel	30
3. Důvody formování japonské číselné kultury	37
3.1. Psychologie hledání štěstí a vyhýbání se zlu	37
3.2 Výslovnost	38
3.3 Způsob zápisu	39
3.4 Tradiční kultura a estetika	39
3.5 Vliv jiných kultur	41
3.6 Geografické faktory a povědomí o <i>wa</i> (和, „harmonie, mír“).....	42

3.7 Omezení doby	42
4. Další příklady pověr související s čísly v běžném životě.....	44
4.1 <i>Jakudoši</i> (厄年).....	44
4.2 Psychologie cen končících na 8	45
4.3 Počet tahů v jménu	46
Závěr	48
Resumé	50
Bibliografie	51

Seznam obrázků

Obrázek 1: Výsledek hlasování pro preference lichých nebo sudých čísel	30
Obrázek 2: Preference pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách	31
Obrázek 3: Preference žen a mužů pro lichá a sudá čísla	32
Obrázek 4: Preference žen pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách	32
Obrázek 5: Preference mužů pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách	33
Obrázek 6: Průzkum o oblíbeném čísle	33

Ediční poznámka

U japonských výrazů v této práci je použita kurzíva a česká transkripce, s výjimkou těch, které jsou v českém jazyce obecně známé, jako např. kimono.

Pokud není uvedeno jinak, překlady jakýchkoli dat v japonském jazyce v celé práci jsou mé.

Japonská jména jsou uvedena v západním pořadí, tedy rodné jméno na prvním místě a po něm příjmení.

Úvod

Pověra jako víra, která se nezakládá na rozumu ani vědě, existuje po celém světě odedávna a ovlivňuje chování a myšlení lidí. Například v některých západních zemích lidé často považují pátek třináctého a černé kočky za nešťastné věci, a dokonce existuje úzkostná porucha zvaná triskaidekafobie, což je neustálý strach z blížící se události zahrnující číslo 13. Pod vlivem psychologíí hledání štěstí a vyhýbání se smůle lidé často při každodenním rozhodování berou v úvahu faktorů pověr.

I v Japonsku existuje mnoho pověr, z nichž mnohé jsou součástí japonské kultury po dlouhé historii a integrovaly se do každodenního života lidí. Často mezi Japonci slyšíme například pověru, že „rozbité zrcadlo znamená smrt známého člověka“, „najít čtyřlístek je příznivé“, „stojící čajový stonek označuje štěstí“ a podobně. Z výsledků průzkumu mezi 600 vysokoškoláky, který provedl Jošiori Sakata v roce (nebylo uvedeno ve článku), se lze dozvědět, že i v současnosti uznávalo existenci záhad 79 % studentů a mezi 81 % účastníků výzkumu, kteří tvrdí, že nevyznávají žádné náboženství, bylo mnoho těch, kteří věří v existenci duší a posmrtný život (Sakata 1991: 13). Na takovém kulturním pozadí je prozkoumání japonských pověr nepochybně zajímavé.

Mezi mnoha pověrami v Japonsku, ať už jde o averzi k číslům 4 a 9, nebo upřednostňování lichých čísel před sudými, je mnoho těch, které přisuzují číslům specifické významy, a číselné pověry tak zřejmě v japonské kultuře hrají důležitou roli. Tato práce se proto zaměří na pověřčivost v japonské kultuře spojenou s čísly. Cílem práce je popsat symboliku spojovanou s vybranými čísly, analyzovat a shrnout důvody, proč mají tato čísla pověřčivý význam a prozkoumat, jak se pověřčivost Japonců vůči těmto číslům projevuje v jejich životě.

Práce bude rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole představím pověřčivé významy vybraných čísel. Druhá kapitola má za cíl analyzování důvodů, proč Japonci

preferují lichá čísla před sudými a kde se tato preference lichých čísel projevuje. Ve třetí kapitole se pokusím co nejúplněji shrnout, proč čísla mohou nést pověrečné významy. A v kapitole poslední uvedu tři příklady související s významem číselných pověr v životě Japonců.

Ve své práci používám především sekundární dokumenty v japonštině, čínštině a angličtině. Vzhledem k omezenému počtu odborné literatury na toto téma dále využívám volně dostupné články a statistické údaje na internetu, aby byl obsah této práce komplexnější. Těžiště mé práce bude tedy spočívat v kompilaci a analýze relevantní literatury.

1. Analýza vybraných čísel

Cílem této kapitoly je vybrat některá čísla a vysvětlit, proč je Japonci mají nebo nemají rádi a proč mají pověřivý význam a to analýzou jejich kulturního kontextu. Odkazy citované v této kapitole se neomezují na akademické články. Aby byla zajištěna komplexnost a obecnost obsahu, pracovala jsem také se zdroji, které jsou volně přístupné na internetu a široce rozšířené mezi Japonci.

1.1 Tři (三)

Pravděpodobně jedno z nejpoblárnějších čísel v Japonsku je tři. Je často vidět například na japonských tradičních svátcích a ceremoniích a v příslovích.

Typickým příkladem je obřad zvaný *sansankudo* (三三九度, doslova „tři tři devětkrát“) na japonských svatbách. *Sansankudo* znamená, že na svatbě nevěsta a ženich vypijí saké ze tří různě velkých šáleků, přičemž saké pijí z každého šálku třikrát a tři šálky saké celkem devětkrát. Dokončení obřadu *sansankudo* označuje, že se nevěsta a ženich stanou manželi. (Kindaiči 1997)

V japonštině je také mnoho přísloví s dobrým významem, která obsahují číslo tři. Z přísloví je například široce známé *sannin joreba Mondžu no čie* (三人寄れば文殊の知恵, doslova „Pokud se sejdou tři lidé, vznikne moudrost Mandžušřího bódhisattvy“). Jeho význam je, že i obyčejní lidé mohou přijít na skvělé nápady jako Mandžušří bódhisattva, pokud spolupracují tři. *Tarazu amarazu kosannin* (足らず余らず子三人, „ne dost, ne moc, tři děti“) znamená, že když má člověk děti, tři jsou tak akorát, nic více a nic méně, případně existuje také význam „ani chudý, ani bohatý, se třemi dětmi je život ideální“ (Šinmura 2008: je to z elektronického slovníku, tak není strana). Dalším příkladem je *sansai no okina, hjakusai no dódži* (三歳の翁、百歳の童子, doslova „tříletý stařík, stoleté dítě“), což je přísloví, které se používá k vyjádření toho,

že i mezi dětmi existují moudří lidé a naopak mezi starci ignoranti a hloupí lidé. Lidská moudrost není ovlivněna věkem (Kotowaza džiteno online - v bibliografii). *Sandome no šódziki* (三度目の正直, „potřetí pravda“) znamená, že i když se nám něco nepovede napoprvé ani napodruhé, napotřetí to zvládneme dobře (Kotowaza džiteno online - v bibliografii).

Populární je v Japonsku také kategorizovat reprezentativní objekty do skupin po třech. Například „japonské tři velké řeky“ (*Nihon sandai kasen*, 日本三大河川) jsou Šinano, Tone a Išikari a „tři slavné japonské hory“ (*Nihon sanmeizan*, 日本三名山) jsou Fudži, Tate a Hakusan. Takamori Saigó, Tošimiči Ókubo a Takajoši Kido jsou vynikající představitelé období restaurování Meidži (*Išin no sankecu*, 維新の三傑). Tři posvátné poklady v Japonsku (*Sanšu no džingi*, 三種の神器) jsou meč Kusanagi no curugi (草薙劍), zrcadlo Jata no kagami (八咫鏡) a klenot Jasakani no magatama (八尺瓊曲玉). V Japonsku je mnoho krásných scenérií, slavných lidí a věcí, a historie a tradiční kultura jsou taky dobře zachovány. Mezi nimi musí být více než tři, které lze považovat za zástupce. To, co ale Japonsko světu představuje, jsou ale právě série „tři věci“. I tyto trojice nám umožňují vidět důležitost přikládanou číslu u tři v japonské kultuře.

Proč je tedy číslo tři často vidět v Japonsku? Na tuto otázku existují různé odpovědi, ale nejčastěji přijímaným důvodem je vliv čínského filozofického myšlení. V 42. kapitole knihy *Tao te t'ing* (道德經), která je považována za reprezentativní klasiku taoismu, je napsané:

Tao počíná jedno, jedno rodí dvě, dvě rodí tři a tři rodí deset tisíc věcí. Všechny věci nesou jin a objímají jang, mísí tyto síly a vytvářejí tak sjednocený soulad. (Laozi, Ryden 2018: 89)

Obecně se má za to, že „jedno“ je Tao, které je jedinečné a zvláštní. „Dva“ odkazuje na jin a jang, což má pocit opozice. „Tři“ vzniká rozporuplným konfliktem mezi dvěma protichůdnými existencemi jin a jang a všechny věci jsou z něj odvozeny, takže lidem

dává pocit harmonie (Tang, Kijoši 2010: 74). V knize *I-t'ing* (také *Knihy proměn*, 易經), která vyjadřuje filozofii a kosmologii klasické čínské kultury, je navíc zmíněn pojem „osm trigramů“, které jsou základem „čtyřiašedesáti hexagramů“, které může představovat různé přírodní jevy a využívají se i k věštění. Každý trigram tvoří kombinaci tří čar, přičemž některé jsou nepřerušované (mužské) a jiné přerušované (ženské) (Xie 2013: 14-19). Tyto tři tahy jsou uspořádány shora dolů a představují nebe, člověka a zem, a tato tři věci jsou *sansai* (三才), mohou odkazovat taky na všechny věci, které existují ve vesmíru (Šimmura 2008). Z toho je vidět, že číslo tři hraje v čínském filozofickém myšlení unikátní roli.

Se přicházejícím čínského taoismu a konfucianismu do Japonska ve 4. století se důležitost a záliba v čísle tři dostaly také do Japonska. Tyto myšlenky měly velký vliv na japonskou společnost a způsob myšlení Japonců a staly se důležitou součástí i japonské kultury. Dá se tedy říci, že obliba Japonců čísla 3 především pramení z vlivu čínské kultury. (Tang, Kijoši 2010: 74)

Kromě tohoto důvodu je číslo tři v Japonsku považováno za příznivé číslo také proto, že výslovnost japonské číslovky 三つ (*miccu*, „tři“) je podobná výslovnosti sloves 充つ a 満つ (*micu*), které znamenají splnit a uspokojit (Lin 2013: 37).

V Japonsku existuje ještě mnoho dalších výrazů, které obsahují číslo tři, mají pozitivní význam a lidé je často používají ve svém každodenním životě. Např. *iši no ue nimo sannnen* (石の上にも三年, „tři roky na kameni“) znamená, že dokud člověk dlouho vydrží, ať je to jakkoli těžké, něco získá (Kindaiči 1997). Na druhou stranu, ne všechny idiomy obsahující číslo tři mají pozitivní konotaci. Například je *mikka bózu* (三日坊主, „třídenní mnich“), což označuje mnicha, který se chce zase vrátit do života obyčejných lidí po pouhých třech dnech mnišského života kvůli tomu, že nesnese namáhavý život a cvičení mnichů. Tento výraz se používá k označení lidí, kteří nevytrvají v děláni věcí a snadno se vzdávají (Kindaiči 1997). Dalším příkladem je

mikka minuma no sakura (三日見ぬ間の桜, „třešňové květy, které nebudou vidět za tři dny“), který znamená, že stejně jako třešňové květy, které po třech dnech uschnuly, svět se neustále mění a i dobré a krásné věci mohou rychle zmizet (Šinmura 2008).

1.2 Sedm (七)

Japonci měli v oblibě číslo sedm již od starověku a sedmička byla vždy považována za příznivé číslo. Sedm je často k vidění na tradičních oslavách v Japonsku. Například 7. ledna se slaví *Džindžicu* (人日, „den člověka“, jeden z pěti japonských sezónních svátků), 7. července *Tanabata* (七夕, jeden z pěti japonských sezónních svátků), které jsou japonské tradiční svátky, a *Šičigosan* (七五三, „sedm pět tři“) a *Šičija no iwai* (七夜の祝い, „oslava sedmé noci“), kdy oslavují zdravý růst dětí.¹

V japonštině existují také výrazy, které odrážejí pozitivní význam čísla sedm. Například slovo *nanahikari* (七光, „sedm světel“), ve kterém se světlo vztahuje k prestiži rodičů, takže to slovo může znamenat, že díky prestiži rodičů je o děti postaráno a mají z toho prospěch, jako by osvětlena světlem (Kindaiči 1997). Existuje také slovo *Šičišó* (七生, „sedm znovuzrození“), ve kterém číslo sedm odkazuje na sedmkrát, takže *šičišó* se používá i ve smyslu „navždy“. *Šičišó hókoku* (七生報国, „Sedmkrát reinkarnovaný, také loajální k zemi“) označuje sloužit zemi navždy (Šinmura 2008). Existuje i mnoho dalších podobných příkladů, ze kterých můžeme vidět důležitost číslo sedm v japonské tradiční kultuře.

V současnosti díky vlivu západní kultury je v Japonsku také známé slovo rakkí *sebun* (ラッキーセブン, „šťastná sedmička“). To podle některých pochází z baseballové pověry a je obecně považováno za odkazující na druhou polovinu sedmé

¹ Podrobnější vysvětlení o *Šičigosan* a *šičija no iwai* je v podkapitole 2.2 Kde se odráží láska Japonců k lichým číslům?

směny, kdy domácí tým zasáhne pole. Toto je moment zápasu, kdy se očekává, že domácí tým zažije serií štěstí. Říká se, že má původ v událostech dne 30. září 1885, kdy se v 7. směně tiebreaku Chicago White Stockings normální míč vypuštěný jedním hráčem stal homerunem díky náhlému silnému větru, a rozhodl tak o vítězství Chicago White Stockings. (Nakamura 2020)

Lidžima (2009: 25) se domnívá, že zrození konceptu šťastné sedmičky mohlo nastat v kontextu křesťanství. Ve *Starém zákoně* je psáno, že Bůh stvořil svět v šesti dnech a sedmý den pak odpočíval, takže sedmý den dostal význam „dne odpočinku“. Lidžima (2009: 25) však také poznamenal, že i v buddhismu má číslo sedm důležité místo. Po smrti člověka se oběť za něj koná každých sedm dní a sedmý sedmý den, což je čtyřicátý devátý den, je dnem, kdy se zesnulý znovu narodí do jiného světa. Kromě toho v buddhistické kultuře existují také pojmy *šičinan* (七難, „sedm druhů katastrof“), *šičifuku* (七福, „sedm druhů štěstí“), *šičidžó* (七情, „sedm druhů emocí“), *šičičin* (七珍, „sedm druhů pokladů“) a další. Vidíme tedy, že číslo sedm hraje důležitou roli ve východní i západní kultuře.

Kromě výše zmíněného Tong (1992: 160, 161), který se dlouhodobě zabývá historickým výzkumem čínsko-japonské války, ve svém článku zmiňuje, že japonští militaristé očividně věřili, že číslo sedm je spojeno s vítězstvím, protože se v datech akcí souvisejících s agresivními válkami často vyskytuje číslo sedm. Například Japonská armáda obsadila Tchaj-wan v roce 1874 (tj. v 7. roce éry Meidži), vtrhla do Koreje v roce 1884 (tj. v 17. roce éry Meidži) a provedla masakr v Port Arturu (Lü-šun-khou, 旅順口) za dynastie Čching v roce 1894 (tj. v 27. roce éry Meidži). Od 27. června do 7. července 1927 hostil japonský premiér Giiči Tanaka Východní konferenci (東方會議, *tóhókaigi*), na které se diskutovalo o tom, jak prosadit strategii a kroky japonské „pevninské politiky“ agrese proti Číně a 7. července 1937 Japonsko zahájilo rozsáhlou útočnou válku proti Číně. Tong (1992) se tedy domnívá, že není náhoda, že se číslo sedm objevuje v načasování těchto vojenských operací.

1.3 Osm (八)

Japonský slovník *Šinmeikai kokugo* (1997) uvádí, že když se znak 八 („osm“) vyslovuje *ja*, tj. když se použije japonský způsob čtení, má stejný význam jako 弥 (*ija*, „hodně, překrývající se, nejvíce“) a vždy se používá ve významu „bohatý a početný“. Japonsko má starý název *Ójašima* (大八洲, 大八島, doslova „osm velkých ostrovů“), ve kterém číslo osm (八) označuje „mnoho“, tak *Ójašima* má význam země složenou z mnoha ostrovů (Šinmura 2008). Slovo *jakumo* (八雲, doslova „osm mraků“) označuje vrstvené mraky (Šinmura 2008). Slovo *šihóhappó* (四方八方, „čtyři směry či aspekty, osm směrů či aspektů“) může určovat všechny směry, všechny aspekty (Šinmura 2008). Ve slově *jaojorozu no kami* (八百万の神, doslova „osm milionů bohů“), osm milionů je používáno k popisu příliš velkého množství věcí na to, aby bylo možné je spočítat, tedy v případě tohoto spojení jde konkrétně o všechny bohy.

Dalším důvodem, proč je číslo osm považováno Japonci za příznivé, je také samotný glyf 八, který je nahoře úzký a dole široký díky dvěma tahům, které se rozprostírají do obou stran. To může lidem dávat pocit, že se věci vyvíjejí stále lépe a postupně prosperují. (Kindaiči 1997) Proto mnoho přísloví a výrazů, které obsahují číslo osm, nejen vyjadřuje velký počet, ale má i pozitivní konotaci.

Například v textu japonské hymny *Kimigajo* (君が代) najdeme výraz *jačijo* (八千代, „osm tisíc let“), které je zde použito k vyjádření přání, aby japonský panovnický rod vládl a prosperoval navěky. Odtud je vidět, že číslo osm vyjadřuje nejen pocit dlouhého času, ale obsahuje i význam posvátný.

V Japonsku také existuje přísloví *nanakorobi jaoki* (七転び八起き, „sedmkrát padnutí, osmkrát vstání“), které znamená, že i po sedmém pádu je možné se na poosmé postavit, v čemž se ztělesňuje silná vůle (Tang, Kijoši 2010: 79).

I když je osm považováno za dobré číslo, neznamená to, že slova, která obsahují znak 八, mají pouze pozitivní významy. Například slovo *šikuhakku* (四苦八苦, „čtyři druhy utrpení, osm druhů utrpení“) je zastřešující termín pro všechna utrpení zažitá v životě. Konkrétně se čtyři druhy utrpení týkají utrpení zrození, stáří, nemoci a smrti. Osm druhů utrpení se vztahuje k předchozím čtyřem a utrpení z odloučení od milovaného, utrpení zášti, utrpení z neúspěchu, utrpení nedostávání toho, po čem člověk touží a utrpení z pěti skandha. Ačkoli je význam slova *šikuhakku* neutrální, když je verbizován (tj. za tímto slovem přidat symbol slovesa *suru*), může také odkazovat na extrémní bolest a těžkosti. (Šinmura 2008)

Slovo 二八 (*nippači*, „dva osm“) navíc prozrazuje důvod, proč je obecně číslo osm považováno za příznivé číslo, ale mnoho podnikatelů nemá rádo osmý měsíc roku (tj. srpen) (Jiang 2009: 109). *Nippači* se vztahuje k obdobím v únoru a srpnu, tj. druhému a osmému měsíci roku, kdy je ekonomika pomalá (Kindaiči 1997). Říká se, že *nippači* se hodí pro mnoho průmyslových odvětví. V roce 2018 provedl web *Inšokuten dottokomu*, který často dělá různé dotazníkové průzkumy týkající se vedení restaurací a zveřejňuje výsledky průzkumů a zprávy na svých stránkách, online dotazníkový průzkum mezi provozovateli a manažery restaurací o měsíční situaci prodeje a obdržel celkem 284 odpovědí. (Inšokuten risáči online – v bibliografii) Podle výsledků průzkumu 38,7 % respondentů uvedlo, že tržby v srpnu byly nižší než měsíční průměr a srpen byl nejvíce voleným měsícem po únoru (61,6 %) a lednu (50,0 %). Stejně tak srpen považuje 13,4 % respondentů za měsíc s nejnižšími tržbami v roce kromě února (31,0 %) a ledna (25,0 %). Podnikatelé si cení zisků a je pochopitelné, že se jim často nelíbí srpen, když provozní podmínky v srpnu obvykle nejsou moc dobré.

1.4 Čtyři (四) a Devět (九)

Web *Japan Trend Map Laboratory* provedl v roce 2017 průzkum na otázku „Jaké je vaše nejvíce nenáviděné číslo?“. Průzkumu se zúčastnilo celkem 410 respondentů ve

věku 20 až 70 let, přičemž tito respondenti měli na výběr od čísla 0 do 9. Podle výsledků průzkumu počet respondentů, kteří zvolili 4 a 9, tvoří z celkového počtu téměř tři čtvrtiny, a z toho 50 % respondentů uvedlo, že číslo, které se jim nejvíce nelíbí, je 4 a 23 % zvolilo 9. (Trend Map Institute online – v bibliografii)

Z hlediska významu těchto čísel označuje číslo čtyři (四) „všechno“ a číslo devět (九) se používá k vyjádření „velkého počtu“. Například *šihóhappó* (四方八方, doslova „čtyři aspekty a osm aspektů“) označuje „ve všech aspektech“. *Šikai* (四海, doslova „čtyři moře“) odkazují na moře, které zemi obklopuje ze všech čtyř stran a lze chápat jako cizí země, které jsou s tou zemí v kontaktu ze čtyř stran, a tak může také znamenat „všechny země“ či „celý svět“. *Kjúgjú no ičimó* (九牛の一毛, doslova „jeden vlas mezi devíti býky“) popisuje velmi malou část z mnoha a používá se k popisu triviálních věcí. *Kjúsecu* (九折, doslova „devět zataček“) se používá k označení toho, že na svahu je mnoho zataček. (Šinmura 2008)

Jak vidíme, 4 a 9 neznamenají z hlediska významu nic špatného. Proč jsou tedy mnohým Japonci považována za nešťastná a mnozí je nenávidí? Důvodem je ve skutečnosti jejich sinojaponské čtení. V Japonsku mají znaky obecně dvě nebo více čtení, a často se používají k posouzení, zda je něco příznivé nebo ne. Sinojaponské čtení znaku pro číslo čtyři (四) je *ši*, což je stejně jako výslovnost „smrt (死)“ v japonštině. Sinojaponské čtení znaku pro číslo 9 (九) je *ku*, což může lidem připomínat slova obsahující „*ku* (苦)“, jako je *kumi* (苦味, „hořkost“), *kucú* (苦痛, „bolest“), *róku* (劳苦, „dřina“) atd. Obě čísla jsou proto považována za nositele neštěstí. Podobně je tomu i u čísel jako *džúši* (十四, „čtrnáct“) a *nidžúši* (二十四, „dvacet čtyři“), které se některým Japoncům také nelíbí, protože se tato dvě čísla vyslovují stejně jako *džúši* (重死, „těžká smrt“) a *nidžúši* (二重死, „zemřít dvakrát“). Některá čísla, jako jsou například 3 a 8, jsou sama o sobě považována za šťastná, ale když se v určitém pořadí spojí s

„nešťastnými“ čísla, jako jsou 4 a 9, mohou mít také špatný význam. Například výslovnost 4989, které lze číst jako *ši ku hači ku*, připomíná výše uvedena *šikuhakku* (四苦八苦, „všechna utrpení zažitá v životě“), zatímco 3396 (*san san ku roku*) zní podobně jako *sansankuró* (散々苦労, „velmi těžké“) atd. (Lin 2013: 37, 38).

Nepříznivé výslovnosti 4 a 9 také zapříčiňuje to, že se jim lidé v životě často snaží vyhýbat. V roce 2020 provedl web *Kangorú*, který je určen hlavně pro studenty ošetrovatelství a zdravotní sestry, průzkum s otázkou „Jsou ve vaší nemocnici čísla 4, 9, 13?“. Celkem hlasovalo 1 688 lidí a 65,6 % respondentů uvedlo, že v jejich nemocnici jsou čísla pater a pokojů obsahující tato tři čísla, ale 24,7 % respondentů uvedlo, že u nich nejsou, a zbytek respondentů zvolil možnost „Jiné“. V komentářích někdo uvedl, že v jejich nemocnici není žádné číslo pokoje končící na 4 nebo 9, ale za číslem následujícím čtyři a devět, tj. u těch, která končí na čísla 5 a 10, se pro rozlišení přidává A a B. Například čísla místností po 303 jsou 305A a 305B a po místnosti 308 jsou 310A a 310B. Dalším účastníkem diskuze bylo také uvedeno, že 4. a 9. patro v jejich nemocnici bylo využíváno jako šatny, zasedací místnosti a kanceláře, nikoli jako oddělení. (Kangorú online – v bibliografii)

Tabuizace čísla 9 se odráží například i na tradičních novoročních dekoracích. Na mnoha místech v Japonsku je běžné vidět okolo Nového roku dekorace z borových větví a bambusu zvané *macukazari* (松飾り) nebo *kadomacu* (門松). Borovice se používají, protože jsou zelené po celý rok a v zimě neuvadají, takže jsou považovány za symbol vitality, dlouhověkosti a prosperity. Kromě toho jsou *macukazari/kadomacu* považovány za předměty, na kterých může spočinout božstvo nového roku *Tošigami* (年神), které může přinášet štěstí po celý rok. Takže umístění *macukazari* a *kadomacu* ke dveřím je znamením přivítání *Tošigami*, a jejich zdobení před Novým rokem je pro mnoho Japonců důležitým zvykem (Ogawa 2013: 31).

Ne každý den před Novým rokem lze však začít zdobit *macukazari* a *kadomacu*. Například 29. prosinec je považován za špatný den. Protože číslo 29 lze vyslovit jako

nidžúku, což má stejnou výslovnost jako výraz 二重苦 („dvojité utrpení“), a tak v lidech vyvolává špatný pocit. Navíc vzhledem k tomu, že 29. je také den na konci měsíce (末日, *macudžicu*), při spojení čísla 9 (*ku*) a 末 (*macu*) vznikne „*ku macu*“, které připomíná spojení 苦待つ (*ku macu*, „čekat na utrpení“ nebo „utrpení čeká“). Ještě kvůli tomu, že výslovnost borovice (松) je *macu*, těm dekoracím, které by byly vystaveny 29., se říká 苦松 (*ku macu*), což se vyslovuje stejně jako 苦待つ (*ku macu*), tak se také považovány za nepříznivé. (Nišicunoi 1958: 272).

V Japonsku se hřebeny obecně nedávají jako dárky, protože se vyslovují *kuši*, což je stejně jako spojení znaků 苦 (*ku*, „hořký“) a 死 (*ši*, „smrt“). Právě proto, že výslovnost čísel 9 a 4 je také *kuši*, aby se zabránilo této nešťastné výslovnosti, se obchod prodávající hřebeny (櫛屋, *kušija*) nazývá také *džúsanja* (十三屋, doslova „obchod čísla třináct“), protože 9 plus 4 se rovná 13 (十三, *džúsan*) (Šinmura 2008).

Ale někdy, když spolu lidé komunikují, je vyslovení těchto čísel nevyhnutelné. V každodenním životě proto Japonci obecně rádi vyslovují číslo 4 jako *jon* nebo *jo* a pro číslo 9 se častěji než *ku* používá výslovnost *kjú* (Kindaiči 1997). V případě čísla 4 se tímto způsobem nejen vyhýbají špatné konotaci se smrtí (死), ale *jo(n)* má také pozitivní konotace díky tomu, že je tato výslovnost podobná či stejná jako kmen slov *joi* (良い, „dobrý“) a *joši* (良し, „dobrý“), které mají příznivý význam (Lin 2013: 37, 38).

Kromě volby vhodnější výslovnosti lze takzvaná „nešťastná“ čísla také kombinovat s jinými čísly, aby obsahovala příznivější významy. Například telefonní číslo lékárny může obsahovat sled čísel 1424, který lze vyslovit jako *iči ši fu jo*, což je téměř homofonní s výrazem *iši fujó* (医師不要, „nepotřebovat lékaře“); sled čísel 3746 zas lze číst jako *mi nana jo mu*, což je podobné výslovnosti fráze *mina jomu* (みな読む, „všichni čtou“), a tak lze použít v případech zpráv, časopisů, nakladatelství atd. (Lin

2013: 38).

1.5 Šest (六)

V japonské kultuře se číslo šest často váže s významem „široký“ (Lin 2013: 40). Například slova 六方 (*roppó*) a 六合 (*rikugó*) označují šest směrů, jmenovitě východ, západ, sever, jih, nebe a zemi, a často se používají k označení světa a vesmíru (Kindaiči 1997). Dále se číslo šest také objevuje ve slovech s negativními konotacemi jako 甚六 (*džinroku*, „hloupý člověk“) a 表六 (*hjóroku*, „blázen“).

Ačkoli číslo šest nemá v japonské kultuře zřejmou tendenci „příznivého čísla“, jako je tomu v případě čísel tři a osm, mentalita hledání příznavosti způsobuje, že Japonci nacházejí pozitivní vysvětlení i pro číslo šest. Jak již bylo zmíněno výše, číslo 3 může ztělesňovat harmonii a jednotu nebe, země a lidí, tedy harmonii a jednotu všech věcí na světě. Vzhledem k tomu, že číslo 6 je dvakrát více než 3, může znamenat i vyšší úroveň harmonie (*Misutáranši* ©2023).

Existuje také pověra související s šestkou, která může ovlivňovat životní volby Japonců, a to tzv. *rokujó* (六曜). *Rokujó* se používá v kalendářích k předpovídání štěstí a smůly v jednotlivých dnech. Zahrnuje *senšó* (先勝, „první vyhrává“), *tomobiki* (友引, „přitahování přátel“), *senbu* (先負, „první prohrává“), *bucumecu* (仏滅, „smrt Buddha“), *taian* (大安, „vše je v bezpečí“) a *šakkó* (赤口, „hádající se“). *Rokujó* se opakuje v pořadí *senšó*, *tomobiki*, *senbu*, *bucumecu*, *taian*, *šakkó* podle starého kalendáře. Je-li součet čísel měsíce a data starého kalendáře násobkem 6, pak je den *taian*, není-li dělitelný 6 a je zbytek 1, pak je den *šakkó*, a je-li zbytek 2, ten den je *senšó* a tak dále.

Rokujó pochází z Číny a není jasné, kdy tato praxe vznikla, ale do Japonska byla zavedena během období Kamakura ve 14. století a stala se populární během období Edo v kterém stol (Sató 1999: 226). V období Meidži (v roce 1873) byl kalendář změněn na

gregoriánský, a aby se vyvrátily pověry, bylo vládou zakázáno dělat v kalendáři jakékoli poznámky o štěstí nebo smůle. Lidé se ale stavěli silně proti tomuto nařízení a v roce 1882 se objevily vládou nepodporované, nepublikované, komentované lidové kalendáře (Sató 1999: 225). Říká se, že před obdobím Meidži bylo v kalendáři více jakého obsahu, ale protože bylo *rokujó* během reformy vyloučeno, bylo naopak ceněno více než dříve (Sató 1999: 225). Po druhé světové válce vláda kontrolu pověry zrušila a povolila prodej kalendářů s předpověďmi či pověřčivými myšlenkami, a tento druh kalendáře se tak znovu začal široce používat (Sató 1999: 225). Ačkoli v Japonsku stále panují spory o tom, zda by se tento druh kalendáře vůbec měl používat, je nepopiratelné, že si mnoho Japonců zvolí vhodný termín podle *rokujó*, když se rozhodují ohledně termínu pro pořádání svatby, pohřbu, oslav, ale také například stěhování a dalších pro ně významných událostí (Tang, Kijoši 2010: 72).

Podle *Rokujó* má každý den svoji charakteristiku. 先勝 (*senšó*) se považuje za den, kdy je lepší vyřídit věci dříve, a dobrý den na vyřízení naléhavých záležitostí nebo soudních sporů. Také se říká, že v den *senšó* bude ráno štěstí a odpoledne smůla. (Sató 1999: 227)

友引 (*tomobiki*) doslova znamená přitahovat kamarády, říká se, že pokud se v tento den koná pohřeb, bude do podsvětí odvléčen i kamarád. Některé podniky související s pohřebnictvím nebo krematoria proto v tento den pozastavují provoz (Sató 1999: 227). Konja (1982: 61, 62) provedl průzkum, jehož předmětem byl počet kremací provedených za den v říjnu ve městě Sapporo od roku 1974 do roku 1980, protože říjen je měsícem s nejvyšším počtem úmrtí během celého roku. Výsledky průzkumu ukazují, že ve městě Sapporu byl poměr průměrného počtu kremací provedených v den *tomobiki* v říjnu k průměrnému počtu kremací provedených za celý měsíc v nejvyšším bodě pouze 15,4 %. Od roku 1978 do roku 1980 se počet úmrtí ve městě Sapporo v říjnu každým rokem zvyšoval a průměrný počet kremací za den rostl, ale průměrný počet kremací ve dnech *tomobiki* rok od roku klesal. V říjnu 1980 byly 4 dny *tomobiki*, ale celkový počet kremací za tyto čtyři dny je pouze 5, zatímco průměrný počet kremací v

jiných dnech je skoro 22. Počet kremací provedených ve dnech po *tomobiki* naopak překročil denní průměr.

Dalším dnem je 先負 (*senbu*), což je opak *senšó*. Ráno se považuje za špatné a odpoledne za dobré, proto se v tento den nehodí k vyřizování urgentních nebo obchodních záležitostí. Další je 仏滅 (*bucumecu*), což v přímém překladu znamená smrt Buddhy, proto je považován za nejnešťastnější den mezi všemi šesti. Svatby a další oslavy se proto k tomuto dni nehodí.

Naproti tomu 大安 (*taian*) je považován za nejlepší ze šesti dnů. Tento den je vhodný pro dělání čehokoli a očekávané jsou dobré výsledky bez ohledu na to, co člověk dělá. Proto mnoho Japonců v tento den pořádá svatby nebo zahajuje stavební práce (Sató 1999: 227).

Konja (1982: 63) provedl průzkum počtu svateb konaných o nedělích *taian* a *bucumecu* v šesti hotelech s velkými svatebními místnostmi ve městě Sapporo od ledna do prosince 1980. Výsledky průzkumu ukazují, že když je ve stejném měsíci jedna neděle *taian* a jedna neděle *bucumecu*, naprostá většina párů se rozhodla vyhnout se neděli *bucumecu*. Například v březnu se v neděli *bucumecu* konaly pouze 4 svatby, zatímco v neděli *taian* 62 svateb; ve srovnání se 3 svatbami v neděli *bucumecu* v červnu je počet svateb v neděli *taian* v červnu 72. V roce 1980 se ve zkoumaných šesti hotelech v neděli *taian* a *bucumecu* konalo celkem 477 svateb, z nichž 93,5 % se konalo v neděli *taian*, zatímco pouze 6,49 % se konalo v neděli *bucumecu*. Za zmínku stojí, že aby se svatby nesoustředily jen na neděle *taian*, těchto šest hotelů na neděli *bucumecu* nabízelo nižší ceny. I tak ale většina lidí raději zvolila svatbu v den *taian*.

Dalším dnem v *rokujó* je 赤口 (*šakkó*). Tento den je považován za příznivý pouze mezi 11:00 a 13:00, zbytek času se považuje za špatný a v tento den je doporučeno se vyhnout soudním sporům a smlouvám (Sató 1999: 227).

Stručně řečeno, *rokujó* ztělesňuje psychologii japonského lidu modlit se za štěstí a vyhýbání se neštěstím. Bylo hluboce integrováno do života Japonců a stalo se

nepostradatelnou součástí japonské kultury.

Za zmínku také stojí, že vlivem západní kultury se někteří Japonci domnívají, že 6 a 666 jsou nešťastná čísla, protože v kapitole 13, verši 18 „Zjevení svatého Jana“ *Nového zákona* je uvedeno, že číslo šelmy je 666.

1.6 Třináct (十三)

Podobně jako v případě čísla sedm, které mnozí Japonci mají rádi, mnoho z nich nemá rádo číslo 13, protože jsou ovlivněni jak svou vlastní, tak i západní kulturou.

Jak všichni víme, buddhismus má v Japonsku velmi důležité postavení a má významný vliv na myšlení a život lidí. Například *džúsanbucu* (十三仏, „třináct Buddhů“) a *džú sanzuka* (十三塚, „třináct mohyl“) zaujímá v tradiční lidové víře významné postavení.

O *džúsanbucu* (十三仏) se říká, že jsou soudci v podsvětí v čele s králem pekla Jamou. Podle buddhistické tradice musí po smrti člověka jeho rodina připravit celkem 13 obětních obřadů na jeho památku v určitých časech, jako je 7. den, 7. rok nebo 13. rok od smrti daného člověka a třináct Buddhů bude zodpovědných za každý obřad jako soudce (Uešima 1971: 14).

Cuka (塚) znamená mohyla, takže *džú sanzuka* (十三塚) je struktura obecně složená z 13 mohyl. Struktury tohoto typu jsou široce rozšířené po celém Japonsku. O původu *džú sanzuka* existuje mnoho teorií. Říká se například, že v nich byla pohřbena těla generálu a dvanácti vojáků, kteří zemřeli v boji (Bai 2009: 105). Akademičtější vysvětlení je, že byly postaveny na základě víry v *džúsanbucu* (Sano 1985: 40). Přestože jejich původ není jasný, jak *džú sanzuka*, tak *džúsanbucu* nepochybně přimějí lidi myslet na smrt.

V Japonsku najdeme také třináctipatrové pagody zvané *džú sandžúnotó* (十三重塔). Nejstarší dochovanou kamennou pagodou v Japonsku je *džú sandžúsekitó* (十三重塔).

石塔, Třináctipatrová kamenná pagoda) v parku Udži v Kjótu. Říká se, že tuto pagodu vystavěl v roce 1284 významný mnich z chrámu Saidaidži v Naře, aby napomenul zločin zabíjení v řece Udži a uklidnil duše chycených ryb (Aiso online – v bibliografii). Ve městě Sakurai v prefektuře Nara se navíc nachází jediná existující třináctipatrová dřevěná pagoda na světě. Říká se, že syn Fudžiwary Kamatari, mnich *Džóe* (定恵), přinesl po otcově smrti v roce 678 část popela svého otce do města Sakurai k pohřbu a postavil tuto třináctipatrovou pagodu jako hřbitov (Nikkei online – v bibliografii). Je vidět, že *džúsandžúnotó*, stejně jako *džúsanzuka* a *džúsanbucu*, jsou spojovány se smrtí. Snad proto lidé nabyli dojmu, že 13 je číslo, které symbolizuje smrt, a není těžké pochopit, proč mnoho Japonců toto číslo nemá rádo.

S pokrokem vědy a techniky a rostoucí výměnou mezi zeměmi se západní kultura stále více šíří a proniká i do Japonska. Proto symbolika čísla 13 v západní náboženské kultuře, mýtech a legendách hluboce ovlivnila i Japonce.

Existuje několik příběhů o tom, proč lidé ze západních zemí často nemají rádi číslo 13. Například Breilkopf (1784: 20) ve své knize o původu hracích karet napsal, že číslo 13 tarotové karty představuje smrt a neštěstí. V severské mytologii se říká, že jednu hostinu pořádalo 12 bohů. Na této hostině se neoblíbený zlý bůh Loki stal 13. hostem, který přišel bez pozvání a podnítil slepého boha Hodura zabít Baldera, boha světla, a celý svět se tak stal pustým a temným (Roach 2011). V křesťanství se traduje, že Ježíš večeřel se svými 12 učedníky, než byl ukřižován a zemřel. Při této večeři byl Jidáš, který Ježíše zradil, 13. hostem. Proto je číslo 13 také spojeno se zradou a nebezpečím (Cross, Livingstone 2005: 958).

Z výše uvedeného je vidět, že západní civilizace má dlouhou historii spojování čísla 13 s negativním významem a tento sentiment ovlivnil i Japonsko, a tak někteří Japonci také považují 13 za nešťastné číslo. Například některé hotely v Japonsku nemají 13 pater a 13. patro. Bývalé mezinárodní letiště Kansai Terminál 1 také nemá bránu 13 (Civil Aviation Bureau, Japan online – v bibliografii).

2. Lichá a sudá čísla

Moderní básník Kacutaro Takeuchi jednou řekl, že čísla jsou základem všeho života a Japonci milují lichá čísla. Toto tvrzení později vysvětlil sociální psycholog Hiroši Minami tak, že lichá čísla jsou pro Japonce vyjádřením společného emocionálního života celého národa (Minami 1994: 118). Júdzí Tezuka, profesor japonské malby na Tokijské univerzitě umění, také řekl, že ve srovnání se sudými čísly, která odrážejí symetrii a lze je dělit, má pocit, že křehká rovnováha obsažená v lichých číslech může lépe odrážet japonskou estetiku, takže dává přednost lichým číslům (Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu Japonska online – v bibliografii). Navíc, ať už jde o formu tradiční japonské poezie nebo některé zvyky, můžeme pozorovat na preferenci a využívání lichých čísel v japonské kultuře.

Autor komiksů manga Jméno Sakamoto provedl mezi svými čtenáři průzkum v období od 7. října do 31. prosince 2000 na téma čísel. Otázka zněla: „Sudá nebo lichá, která z nich preferujete?“. Počet respondentů byl sice pouze 79, ale i tak je tendence zřejmá, neboť téměř dvě třetiny respondentů vyjádřily preferenci k lichým číslům (Sakamoto Takuma no zettai gigamoto online – v bibliografii).

2.1 Proč mají Japonci rádi lichá čísla?

Jak již bylo zmíněno výše, čínská konfuciánská a taoistická kultura a jejich myšlenky měly obrovský dopad na japonskou kulturu poté, co zde byly představeny, včetně *Knihy proměn*. Velmi důležitým pojmem v této knize je hexagram. Obsah *Knihy proměn* je složen z hexagramů a celkem jich je 64. Každý hexagram se skládá ze šesti čar uspořádaných shora dolů a každá čára může mít dvě formy, buď nepřerušenu, nebo přerušenu. Pokud je čára nepřerušena, představuje *jang*; pokud je rozdělena na dvě části, představuje *jin* (Ando 2009: 16, 17). Z toho lze pochopit, že číslo 1 představuje *jang* a číslo 2 představuje *jin*. Číslo 1 je liché a 2 sudé, takže lze dále usoudit, že lichá čísla představují *jang* a sudá čísla představují *jin*. Zatímco *jang* představuje pozitivní

věci, *jin* je opakem a symbolizuje negativitu a neštěstí. Navíc, vzhledem k tomu, že sudá čísla jsou dělitelná 2, připomíná to oddělování (Tang, Kijoši 2010: 73). Je tedy pochopitelné, proč teoreticky mají Japonci více rádi lichá čísla.

Je ale třeba poznamenat, že to, že Japonci preferují lichá čísla, neznamená, že výrazy s lichými čísly mají jen pozitivní konotace. Například už dříve jsme si uvedli idiom 三日坊主 (*mikkabózu*, „třídenní mnich“), kterým lze označit člověka, který se snadno vzdá a u ničeho dlouho nevydrží. Výraz 七七日 (*šičišičiniči* nebo *nanananoka*), který obsahuje dvě sedmičky, označuje 49. den po smrti člověka a výraz 七難 (*šičinan*, „sedm druhů utrpení“), který už byl taky dřív zmíněný, označuje sedm neštěstí v buddhismu a taky se dá použít ve významu „všechny druhy katastrof“ a „mnoho nedostatků“. Stejně tak výrazy se sudými čísly nejsou všechny špatné. Například 鬼も十八番茶も出花 (*oni mo džúhači banča mo debana*) doslova má význam, že ať je duch jakkoli ošklivý, až zestárne, zkrásní, a dokonce i *banča* (番茶, druh nekvalitního čaje), když je čerstvě uvařená, vydává příjemnou vůni. Proto tento výraz znamená, že bez ohledu na to, jak je dívka ošklivá, až zestárne, stane se krásnou (Šinmura 2008).

2.2 Kde se odráží preference Japonců k lichým číslům?

Japonská preference k lichým číslům už pronikla do všech sfér jejich života, zejména pak v datech různých svátků. Stačí prozkoumat japonský kalendář a okamžitě si uvědomíme velké procento svátků s lichými daty. Je-li rozsah omezen na tradiční svátky, je tento fenomén ještě zřetelnější. Například 五節句 (*gosekku*) odkazuje na pět svátků, které v minulosti oslavovaly měnící se roční období, jmenovitě: 人日 (*džindžicu*, 7. ledna), 上巳 (*džóši*, 3. března), 端午 (*tango*, 5. května), 七夕 (*tanabata*, 7. července) a 重陽 (*čójó*, 9. září) (Kitahara 2010).

Kromě toho existují ještě dva svátky na oslavu růstu dětí, z nichž je také vidět

důležitost lichých čísel. Jedná o 七夜の祝い (*šičija no iwai*, „oslava sedmé noci“) a 七五三 (*šičigosan*, „sedm pět tři“). V dávných dobách bylo mnoho případů, kdy děti zemřely do sedmi dnů po narození. Proto je sedmá noc po narození dítěte považována za důležitý okamžik. Souvisí s nim i přísloví: 七夜の内の風邪は一生つく (*šičija no uči no kaze wa iššo cuku*), což znamená, že pokud má novorozenec nachlazení a do sedmi dnů se nepodaří vyléčit, nemoc ho bude provázet po zbytek života (Óto 1968). Během období Heian (794–1185) se oslavy narození dětí konaly během noci, kdy se dítě narodilo, dále pak třetí, pátou, sedmou a devátou noc po porodu, což se slaví v liché noci. Později v období Edo (1603–1867), byla vyhrazena pouze oslava sedmé noci. Při oslavě narození dětí je také potřebné je pojmenovat, jak se to děje v současnosti (Ótó 1968).

Šičigosan je tradiční japonský svátek. Podle šintoistické tradice se kluci ve věku tří a pěti let a dívky ve věku tří a sedmi let vydají v kimonu navštívit svatyně 15. listopadu, což je podle astrologie nejpriznivější den ve starém kalendáři (Ótó 1986). Kromě odkazu na tento svátek slovník *Šin meikai kokugo* (1997) také zmiňuje, že tato tři čísla – 七 (*šiči*, sedm), 五 (*go*, pět) a 三 (*san*, tři) – se také používají na formálních banketech. Při tomto druhu banketu je třeba pokrmy podávat třikrát. Nejprve je potřeba naservírovat 7 jídel, což jsou hlavní chody. Poté se bude podávat 5 jídel a potřetí se budou podávat 3 jídla. Na tomto příkladě vidíme, jak velkou důležitost Japonci přikládají těmto třem číslům a lichým číslům obecně.

Preference lichých čísel se může odrážet i v japonských zvyklostech při obdarovávání. Kvůli tomu, že sudá čísla jsou dělitelná, snadno připomínají rozchod či oddělení. Japonci tedy při vyjadřování blahopřání obecně volí dárky související s lichými čísly. Pokud například zvolí jako dárek peníze, částka bude obecně 千円 (*sen en*, „1 000 jenů“), 三千円 (*sansen en*, „3 000 jenů“), 五千円 (*gozen en*, „5 000 jenů“), 一万円 (*iči man en*, „10 000 jenů“), 三万円 (*sanman en*, „30 000 jenů“), 五万円 (*goman*

en, „50 000 jenů“) apod. Pokud je dárkem předmět, nikoli peníze, počet provázků použitých k uvázání dárkového obalu měl být také lichý (Tang, Kijoši 2010: 73).

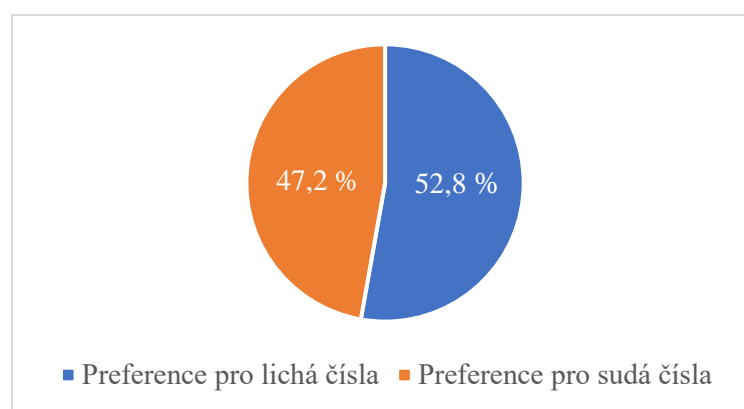
U vchodu do svatyně je obvykle malá krabička (賽銭箱, *saisenbako*), do které lidé při návštěvě svatyně mohou vhodit mince. Ačkoli neexistuje žádný limit na množství peněz, Japonci se obecně podle výslovnosti částky rozhodnou, kolik jenů chtějí do krabičky *saisenbako* vhodit. Japonská měna 円 (*en*, „jen“) je totiž homofonní s 縁 (*en*, „spojení či vztah“). Lidé často volí pětijenovou minci, a to nejen proto, že 5 je liché číslo a má dobrý význam, ale také z toho důvodu, že výslovnost 5 円 (*go en*, „5 jenů“) je stejná jako ご縁 (*go en*), což je uctivý výraz pro „vztah“ či „spojení“ (Lin 2013: 33).

Kromě 5 jenů Japonci také často volí částku 25 jenů (*nidžúgo en*), což se stejně vyslovuje jako „二重ご縁 (dvojité spojení)“, částku 11 jenů, které lze číst jako *ičiči en*, se vyslovuje podobně jako いい縁 (*iien*, „dobrý vztah či osud“) a tak podobně. Je zajímavé, že 41 jenů nebo 45 jenů také volí, i když je číslo 4, jak jsme výše probrali, obecně považováno za nešťastné číslo. Důvodem je, že 41 jenů může být čteno *šidžúiči en*, což zní podobně jako fráze 始終いい縁 (*šidžú iien*), která znamená „od začátku do konce mít vždy štěstí“; 45 jenů, které lze číst jako *šidžúgo en*, tedy stejně jako fráze 始終ご縁 (*šidžú goen*), která nese význam „vždy hodně štěstí“. Z toho je vidět, že ačkoli se nějaká čísla Japonci považují za nepříznivá, pokud se spojí s jinými čísly či slovy a nakonec mají příznivý význam, Japonci je již ochotně použijí. Na rozdíl od čísla 4, ačkoli číslo 10 samo o sobě nemá nějakou špatnou konotaci, ale když se spojuje s japonskou měnou 円 (*en*, „jen“), výslovnost 10 jenů (10 円, *tóen*) bude stejná jako výraz 遠縁 (*tóen*), což označuje vzdálení příbuzní, anebo lze taky chápat jako vzdálený od štěstí. Proto je lepší do té krabičky 10 jenů nevkládat (Lin 2013: 33).

Oblíbenost lichých čísel se odráží i v japonské literatuře. Například tradiční japonská básnické formy waka a haiku obsahují lichý počet mor celkem, zároveň i každý verš má lichý počet mor a celkový počet veršů je také lichý. Například slavné haiku od Bašó Macuo 古池や 蛙飛びこむ 水の音 (*furu ike ja | kawazu tobi komu | mizu no oto*, v překladu Antonín Líman „Do staré tůně skočila žába žbluňk“) je celkem 17 mor a 3 verše a počet mor je v prvním a třetím verši 5, ve druhé verši 7.

2.3 Průzkum o oblíbě lichých a sudých čísel

Noviny *Hobo nikkan itoi šinbun* v letech 2004 až 2005 provedla sérii průzkumů mezi Japonci ve snaze zjistit odpověď na otázku: „Máte rádi lichá nebo sudá čísla?“. Průzkumu se zúčastnilo celkem 5 791 respondentů. Podle výsledků průzkumu se lichá čísla líbila 52,8 % lidí a sudá čísla 47,2 % lidí (viz Obr. 1).

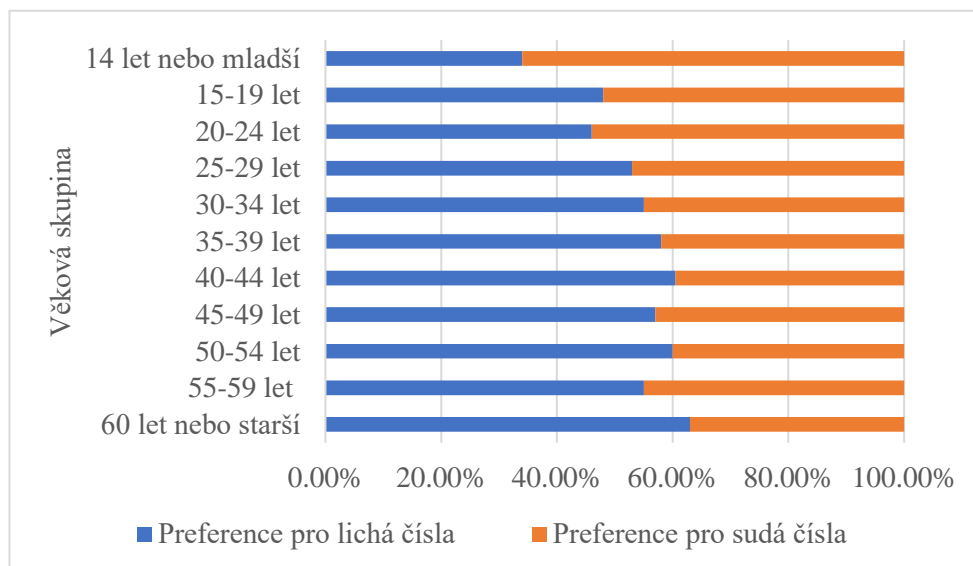

Obrázek 1: Výsledek hlasování ohledně preference lichých nebo sudých čísel

(*Hobo nikkan itoi šinbun* 2004)

Průzkum také zjišťoval, zda preference lichých a sudých čísel jsou ovlivněny věkem a pohlavím. Jak ukazuje Obrázek 2, respondenti do 24 let preferují sudá čísla před lichými. Respondenti nad 25 let preferují více čísla lichá než sudá. Navíc je vidět, že počet lidí, kteří mají rádi lichá čísla ve věku od 20 do 44 let, vykazuje s věkem vzestupnou tendenci. Ale mezi respondenty ve věkovém rozmezí 45 až 49 a 55 až 59 let, přestože počet lidí, kteří mají rádi lichá čísla, je stále více než sudá čísla, ale tento podíl

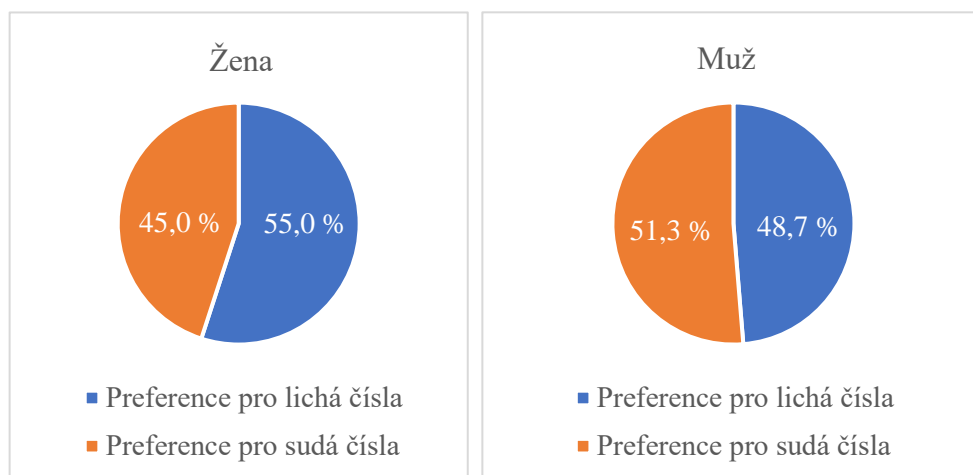
se snížil. Je také vidět, že respondenti ve věku 60 a více let vykazovali jasnou tendenci mít rádi lichá čísla.

Obrázek 1: Preference pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách

(Hobo nikkai itoi šinbun 2004)

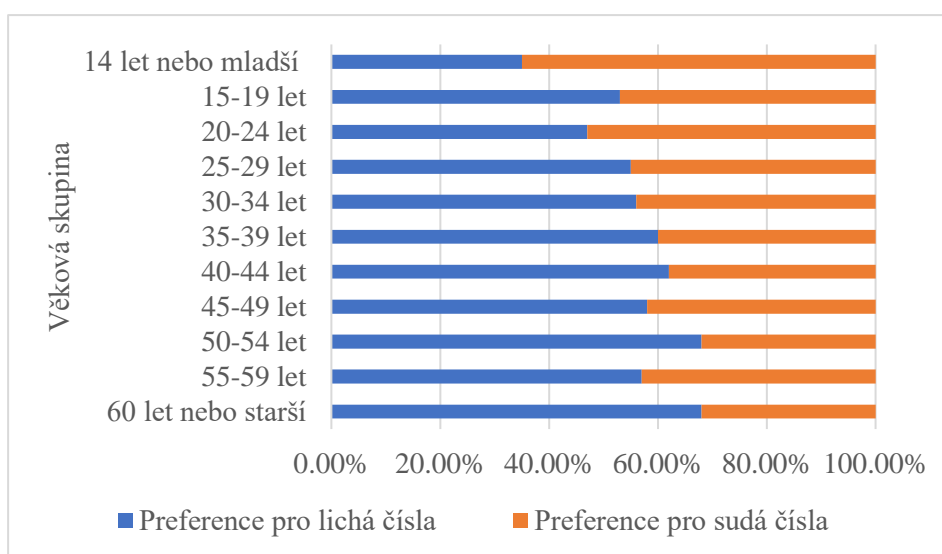
Jak ukazuje Obrázek 3, 55 % respondentek preferuje lichá čísla a 45 % sudá čísla. Mezi mužskými respondenty preferuje sudá čísla 51,3 %, což je o 2,6 % více než těch, kteří preferují lichá čísla. Přestože podíl žen, které preferují lichá čísla, je o 10 % vyšší než podíl těch, které mají rády sudá čísla, rozdíl ve skutečnosti není tak velký. Stejně tak preference lichých nebo sudých čísel je u mužů ještě méně výrazná než u žen. Proto, ačkoliv existuje možnost, že preferování lichých nebo sudých čísel souvisí s pohlavím, nelze takový závěr ze těchto dvou koláčových grafů vyvodit.

Obrázek 2: Preference žen a mužů pro lichá a sudá čísla

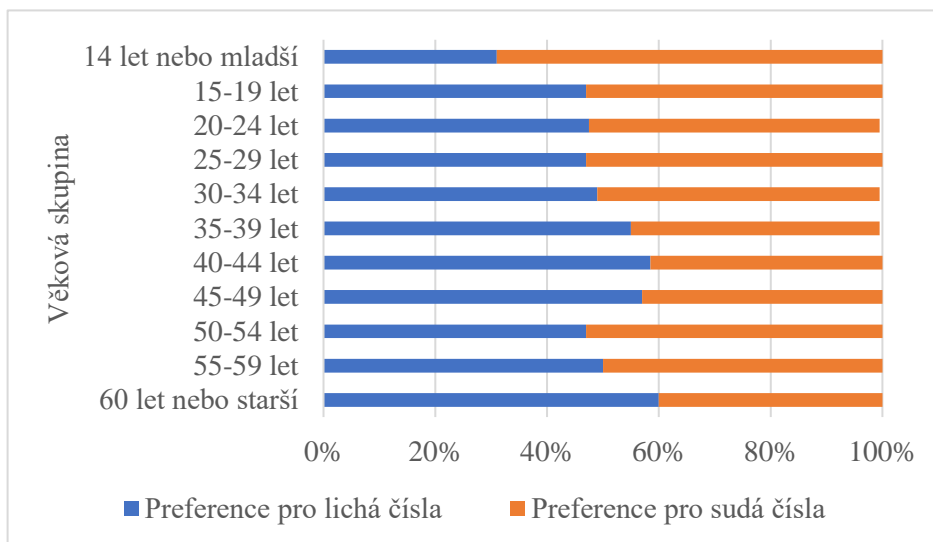
(Hobo nikkan itoi šinbun 2004)

Obrázky 4 a 5 ukazují zvláště preference žen a mužů pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách. Jak je vidět na Obrázku 4, s výjimkou respondentek ve věkovém rozmezí 15 až 19 let, které upřednostňovaly lichá čísla, je výsledek v ostatních věkových skupinách v souladu s obsahem uvedeným na Obrázku 2. Mezi mužskými respondenty však měli lichá čísla radši pouze ti ve věku 35 až 49 let a starší 60 let. V ostatních věkových skupinách z údajů vyplývá, že muži preferují sudá čísla mírně více než lichá, ale kromě respondentů ve věku 14 let a mladších není rozdíl mezi těmi, kteří měli rádi sudá čísla a těmi, kteří měli rádi čísla lichá, větší než 5 %. Proto je těžké vyvodit závěr, že japonsští muži preferují sudá čísla před lichými.

Obrázek 3: Preference žen pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách

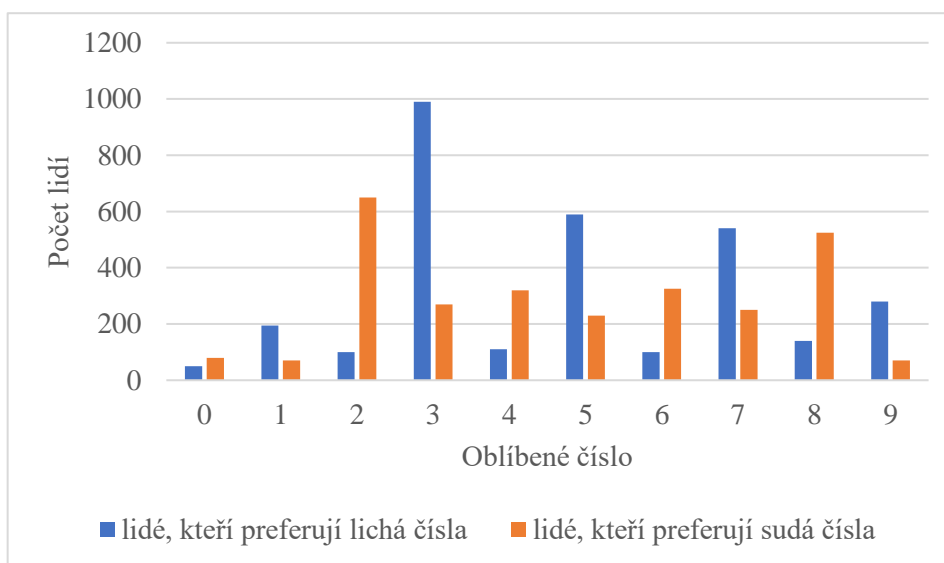
(Hobo nikkan itoi šinbun 2004)

Obrázek 4: Preference mužů pro lichá a sudá čísla v různých věkových skupinách

(Hobo nikkan itoi šinbun 2004)

Z Obrázků 4 a 5 lze zjistit, že ať už jde o muže nebo ženy, lidem do 14 let se více líbí sudá čísla a nad 60 let lichá. Z údajů na těchto dvou obrázcích lze také usuzovat, že většina respondentů, kteří se zúčastnili hlasování, budou ženy, protože celková data jsou velmi podobná těm, která představují preference jen u žen.

Obrázek 5: Průzkum o oblíbeném čísle

(Hobo nikkan itoi šinbun 2004)

Kromě toho, že tato webová stránka umožnila respondentům vybrat si, zda preferují lichá nebo sudá čísla, také je požádala, aby si vybrali své oblíbené číslo od 0 do 9. Jak je patrné z Obrázku 6, každé z deseti čísel volili jak respondenti, kteří preferovali sudá čísla, tak i respondenti, kteří preferovali lichá čísla. Mezi respondenty, kteří mají rádi lichá čísla, jsou nejoblíbenější čísla 3, 5 a 7. Více než 500 lidí je zvolilo, a počet lidí, kteří zvolili číslo 3, se dokonce blíží 1000. Navíc jsou tato tři čísla také považována za oblíbená i u některých lidí, kteří mají rádi sudá čísla. Tato data jsou ve shodě s obsahem představeným dříve v této práci. Mezi respondenty, kteří mají rádi sudá čísla, je nejoblíbenější číslo 2, které volilo více než 600 lidí, následuje číslo 8, volilo ho téměř 600 lidí. Mezi respondenty, kteří mají rádi lichá čísla, si malý počet lidí vybral čísla sudá jako svá oblíbená, a číslo 8 bylo také nejoblíbenější.

Hlasování probíhalo e-mailem, ve kterém mnoho respondentů také sdělilo své důvody, proč si vybrali dané číslo jako oblíbené a preferovali lichá nebo sudá čísla. Tyto Noviny vybraly reprezentativní odpovědi 16 respondentů, kterým se líbila sudá čísla a 19 respondentů, kterým se líbila lichá čísla, a umístil je pod výsledky hlasování. Analýzou těchto 35 odpovědí lze do určité míry vidět, jaké faktory tyto respondenty při hlasování ovlivnily.

Mezi těmi 35 odpověďmi uvedlo 5 respondentů, kterým se líbila lichá čísla a 6 respondentů, kterým se líbila čísla sudá, že sudá čísla jsou dělitelná. 8 respondentů uvedlo, že sudá čísla jim dávají pocit jistoty, stability, jemnosti a klidu, zatímco lichá čísla jim dávají pocit nestability a proměnlivosti. Mezi 8 respondenty se 4 líbí lichá čísla a 4 sudá čísla ze stejného důvodu, jen mají odlišné názory na daná čísla, protože mají odlišné životní postoje. Někdo má rád stabilní život, ale někdo si myslí, že život se změnami je zajímavý, a nemá rád pocit klidu.

7 respondentů se rozhodlo na základě vlastních životních zkušeností. Například jedna 35letá paní řekla, že její oblíbené číslo je 3, protože je třetí dcerou v její rodině, takže vždy nevědomě věnuje pozornost věcem souvisejícím s číslom 3, jako je třetí místo ve

hře. Existuje také 7 respondentů, kteří uvedli, že si vybrali kvůli tvaru arabských číslic. Věří, že většina sudých čísel, jako je 0, 6 a 8, je zakřivená. Lidé, kteří mají rádi sudá čísla, si myslí, že jsou měkká, jemná a vypadají krásně, zatímco těm, kteří je nemají rádi, připadají obyčejná a nudná. Ve srovnání se sudými čísly se zdá, že lichá čísla mají více rovných čar, což lidem dává pocit ostrého. Takže lidé, kteří mají rádi sudá čísla, mají pocit, že jim chybí měkkost, ale 5 respondentů, kteří mají rádi lichá čísla, tvrdilo, že taková lichá čísla jsou zajímavá. Jedna respondentka starší 30 let uvedla, že její oblíbené číslo je 4, protože 4 vypadá nejostřeji. Zajímavé je, že čtyři respondenti hlasovali i z hlediska matematiky. Například jeden 31letý muž z prefektury Nagasaki řekl, že přidáním stejných čísel vznikne sudé číslo. Myslí si, že je to velmi zajímavé, a proto má rád sudá čísla. Jiná respondentka však uvedla, že přidání sudého čísla k sudému číslu povede k sudému číslu, takže sudá čísla jsou pro ni nudná, preferuje život „nerovný“ jako liché číslo.

Co se týče samotného průzkumu, jsou zde určité nedostatky. Vzhledem k tomu, že není průzkumem prováděným pro akademické účely, lze vidět, že průzkum postrádá jistou přísnost. Za prvé, respondenti se aktivně účastnili průzkumu poté, co viděli téma ankety, spíše než muži a ženy vybraní webem. Takže není možné zjistit, zda jsou tito respondenti reprezentativní pro svou vlastní věkovou skupinu a své pohlaví. Za druhé, web ve výsledcích neuvedl vzdělání a místo narození těchto respondentů, takže nelze posoudit, zda tyto dva body měly vliv na hlasování.

Navíc v datech zveřejněných na webu kromě toho, že víme, že celkový počet respondentů je 5 791, nám není známo, kolik je mezi respondenty mužů a žen a kolik respondentů v jednotlivých věkových skupinách. Tento bod má velký vliv na spolehlivost dat, protože bez znalosti konkrétního počtu lidí nemůžeme určit, zda je velikost vzorku v dané věkové skupině nebo pro dané pohlaví dostatečná, a zda jsou vyvozené závěry reprezentativní. Například podle statistického grafu jednoznačně preferovali sudá čísla respondenti do 14 let věku bez ohledu na pohlaví. Nejspíš však nebylo mnoho dětí mladších 14 let, které by se k tomuto hlasování dostaly a poslaly e-

mailem svou odpověď. Pokud je analýza dat prováděna za takových okolností, budou vyvozené závěry postrádat zobecnění a spolehlivost. Na druhou stranu se tomuto průzkumu povedlo získat až 5 791 odpovědí, což už má určitou referenční hodnotu.

Z výsledků tohoto průzkumu vyplývá, že i když celkově je více respondentů, kteří mají radši lichá čísla, rozdíl mezi počtem respondentů preferujících lichá čísla a počtem respondentů preferujících čísla sudá je velmi malý, pouze 6 procentních bodů. Na diagramech (viz Obr. 3, Obr. 4 a Obr. 5) je dále vidět, že nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím preferenci lichých a sudých čísel není pohlaví, ale věk. Jak muži, tak ženy vykazovali s věkem poněkud rostoucí preference lichých čísel. Při volbě oblíbeného čísla bylo nejoblíbenější liché číslo 3 a mezi všemi čísly bylo také nejoblíbenější číslo 3, které volilo více než 20 % respondentů. Nejoblíbenější sudé číslo bylo číslo 2, které zvolilo kolem 13 % respondentů.

Kromě toho je prostřednictvím odpovědí některých respondentů uvedených na webu vidět, že tvar arabských číslic, osobní životní zkušenost respondentů, tvrzení, že sudá čísla jsou dělitelná, a dojmy z lichých a sudých čísel na respondenty atd., to vše má vliv na jejich volbu lichých nebo sudých čísel a na to, jaké je jejich oblíbené číslo. Z toho lze také vidět, že ze stejného důvodu mají různí lidé různé volby kvůli různým zkušenostem a pocitům. Například pokud jde o tvrzení, že sudá čísla jsou dělitelná, někteří respondenti preferují sudá čísla, protože mají pocit, že to působí měkce a uklidňujícím dojmem, zatímco jiní dávají přednost lichým číslům, protože si myslí, že sudá čísla symbolizují oddělení a nudu. A tento druh různých pohledů na stejnou věc také odlišuje výsledek tohoto průzkumu od závěru analyzovaného v předchozí kapitole, že většina Japonců má ráda lichá čísla a nejoblíbenější sudé číslo je 8. Tento průzkum také ukazuje, že ačkoliv jsou v tradiční japonské kultuře jednoznačně upřednostňovaná lichá čísla, tato preference se nijak jednoznačně neodráží v osobním postoji Japonců k číslům. Když se podíváme na data, realita je taková, že preference lidí jsou téměř vyrovnané.

3. Důvody formování japonské číselné kultury

V předchozích kapitolách jsem popsala významy, které jsou v japonské kultuře připisovány vybraným číslům, a také postoje Japonců k lichým a sudým číslům. V této kapitole se pokusím o shrnutí důvodů formování této číselné kultury v Japonsku.

3.1. Psychologie hledání štěstí a vyhýbání se zlu

Jak již bylo zmíněno výše, v japonské kultuře existuje důležitý koncept nazvaný kotodama (言霊, psaný také jako 言魂), která v překladu znamená „duše jazyka“. Japonci věří, že slova mají mystickou moc a že slova, která vyslovují, budou mít dopad na realitu. Dobré věci se stanou, když lidé vyslovují příznivá slova, a špatné věci se stanou, když říkají slova nepříznivá (Šinmura 2008). Proto mají pro Japonce čísla jako součást jazyka jistě svou vlastní „duši“. Z tohoto důvodu mohou Japonci pociťovat potenciální psychologickou krizi, takže se ve svém každodenním životě snaží vyhýbat číslům, která jim přinesou psychickou zátěž, a ke zmírnění této potenciální krize používají čísla, která mohou přinést příznivost a štěstí (Liu 2016: 255).

Tato psychologie se například může odrazit v tabuizaci sudých čísel. Japonci obecně věří, že sudá čísla znamenají oddělení či odloučení, protože jsou dělitelná 2. Je třeba zde zmínit, že když Japonci dávají peníze jako dárek, často se jedná o částku několika tisíc nebo desetitisíců jenů. „Tisíc“ a „deset tisíc“ lze v japonštině napsat jako znaky, takže při rozboru významu lichých a sudých čísel při darování peněz mluvíme o nenulových číslicích částky. Proto, když je potřeba připravit peníze na dárky pro novomanžele, je tabu dávat peníze v násobcích 2, protože se věří, že to může způsobit rozpad vztahu mezi párem (Dai 2012: 127). Liché číslo nelze dělit, takže symbolizuje, že se pár nikdy nerozdělí. Pokud se chceme zúčastnit pohřbu, peníze na dar nemohou být 2 千円 (*nisen en*, „2 000 jenů“), 2 万円 (*niman en*, „20 000 jenů“) atd., protože 2 se rovná 1 plus 1, což lidi přiměje si myslet, že neštěstí způsobí zase neštěstí (Dai 2012:

127). Proto Japonci například v případě pohřbu preferují lichá čísla také proto, že nechtějí, aby se nešťastné věci opakovaly.

3.2 Výslovnost

Jak bylo uvedeno výše, Japonci obecně věří v sílu slov, takže není těžké pochopit, proč například čísla 4 a 9 se obecně považují za nepříznivá, zatímco se číslo 3 preferuje. To je proto, že jedna z výslovností čísla 4 je stejná jako výslovnost slova smrt (死, *ši*) a jedna z výslovností číslo 9 je *ku*, což je homofonní se slovem „苦“ („utrpení“) (Lin 2013: 37, 38). Ve vysoce náročném a konkurenčním vzdělávacím a pracovním prostředí se většina Japonců rozhodne vyhýbat takovým negativním slovům ve svém životě a raději používají příznivá čísla a spoléhá na sílu slov, která by mohla jejich život zlepšit. Výslovnost slova 三つ (*miccu*, „tři“) je podobná jako 満つ (*micu*, „splnit“) a 充つ (*micu*, „uspokojit, splnit“), což dává lidem pocit dostatku a spokojenosti (Lin 2013: 37).

Ale ne všichni Japonci mají stejné preference pro čísla, zejména obchodníci. V závislosti na odvětví, kterému se věnují, se jejich preference mohou poněkud lišit od ostatních lidí. Například číslo 298 – spojení 2 s významem „oddělení“ a 9 představující „hořkost, bolest, utrpení atd.“ s číslem 8, které se obecně považuje za příznivé – lze číst jako *nikuja*, což má stejnou výslovnost jako 肉屋 („řeznictví“), takže řeznictví a restaurace s grilem je rádi používají například v telefonních číslech a v názvech (Li 2020: 26). Dalším příkladem je Hatoja Hotel, který se stal široce známým tím, že do propagační písně bylo přidáno jeho telefonní číslo 4126. Ačkoli tato čtyři čísla nejsou považována za příznivá, lze je číst společně jako *joifuro*, což je homofonní s frází „良い風呂“, které znamená, že bazén je velmi dobrý a zákazníci můžou mít dobrý zážitek z koupání v hotelu (Wikipedia online – v bibliografii).

Je tedy vidět, že pod vlivem výslovnosti čísel, ať už jde o 3, 5, 7 a další čísla s příznivým významem, nebo 2, 4, 9 a další čísla, která jsou často považována za

nešťastná, pokud je jejich kombinace příznivá, zajímavá a praktická, pak se jejich míra využití zvýší..

3.3 Způsob zápisu

Číslo 8 by jako sudé číslo mělo být teoreticky považováno za nepříznivé číslo, ale díky tvaru znaku, kterým se zapisuje, mnoho lidí považuje osmičku za číslo, které může přinést štěstí. Jak již bylo zmíněno v první kapitole, znak 八 má horní část úzká a spodní část široká, dva tahy se rozšiřují směrem dolů, což lidem připomíná, že cesta je stále širší a širší a kariérní rozvoj je stále prosperující (Kindaiči 1997).

Mnoho Japonců údajně nemá rádo číslo 2 kvůli znaku, kterým je psáno, protože znak 二 obsahuje dva tahy, jeden nahoře a druhý dole, které se navzájem nedotýkají, což symbolizuje „oddělení“ (Liu Shiqin 2016: 255).

Navíc, jak uvedli někteří respondenti v průzkumu v kapitole 2, tvar arabských číslic ovlivňuje jejich preferenci pro lichá nebo sudá čísla. Někteří lidé například preferují lichá čísla, protože lichá čísla celkově vypadají ostřeji ve tvaru, což jim připadá zajímavé. A někteří respondenti, kteří preferují sudá čísla, uvedli, že protože většina sudých čísel vypadá kulatě, může jim to dát pocit duševní pohody a klidu.

3.4 Tradiční kultura a estetika

Japonsko přikládá velký význam ochraně a dědictví tradiční kultury a vždy na ni bylo hrdé. Proto jsou Japonci, kteří mají a nemají rádi některá čísla, do značné míry ovlivněni jejich tradiční kulturou, myšlením a estetikou. Například jeden z důvodů, proč preferují Japonci číslo 3, pochází ze „*sandžú no džingi* (三種の神器, „tři posvátné poklady““ ve starých japonských legendách, včetně meč *Kusanagi no curugi* (草薙劍), zrcadlo *Jata no kagami* (八咫鏡) a klenot *Jasakani no magatama* (八尺瓊曲玉). Symbolizují moc císaře a také tři základní ctnosti, tj. chrabrost (meč), moudrost (zrcadlo)

a laskavost (klenot). (Li 2020: 26)

V první kapitole, kde jsem interpretovala vybraná čísla, jsem vysvětlila, co tato čísla samotná znamenají pomocí rozboru frází, které je obsahují. Pokud jsou významy výrazů obsahujících dané číslo většinou kladné, pak Japonci mohou dané číslo považovat za příznivé a naopak.

Jedinečný přírodní pohled, který je vytvořen v japonském teplém a vlhkém klimatu a bohatých přírodních podmínkách, a jedinečný estetický pocit, který je zrozen v jemných změnách, jako je změna ročních období, ve spojení s integrací a transformací cizích civilizací, Japonci vytvořili jedinečné estetické vědomí (Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu Japonska online – v bibliografii).

Slavý japonský spisovatel Jasunari Kawabata ve své řeči o přijetí Nobelovy ceny zmínil, že ve srovnání s pravidelností a uspořádaností západních zahrad jsou japonské zahrady obecně nepravidelné a neuspořádané. Tato nepravidelnost a neuspořádanost je vyvážena jemnými pocity Japonců a může lépe vyjadřovat bohatý, expanzivní pocit. Júdži Tezuka, profesor japonské malby na Tokijské univerzitě umění, také při zmínce o percepční výchově (感性教育, *kansei kjōiku*) řekl:

Japonci se od základní školy učí kaligrafii a při psaní na bílý papír se učí nejen tvary znaků, ale také krásu rovnováhy mezi znaky a prázdnými místy. To je základ japonské percepční výchovy. Přirozeně považují křehkou rovnováhu v nesourodých věcech za krásnější než ve věcech symetrických. Jak bylo řečeno výše, ve srovnání se sudými čísly, která mohou být dělitelná, dávám přednost číslům lichým (Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu Japonska online – v bibliografii).

Je vidět, že v očích Japonců mohou lichá čísla také vytvářet rovnováhu a je to jedinečná rovnováha, která je pokročilejší než sudá čísla, která představují symetrii a úhlednost. Nepravidelnost a neuspořádanost lichých čísel navíc v lidech vyvolává pocit nostalgie a škody. Tento pocit neúplnosti a nedokonalosti je v souladu s japonskou estetikou *mono no aware* (物の哀れ, „dojetí z věcí“) (Liu 2016: 255). Pohled na čísla, že „lichá čísla jsou štěstí a krása“, je v souladu s japonským estetickým vkusem a kulturní psychologií

Japonců. Tato estetika se odráží i v japonských literárních dílech, například počet mor v celé básni, počet mor v každém verši a počet veršů v poetických formách jako *tanka*, *haiku* a *senrjú* jsou liché.

3.5 Vliv jiných kultur

Formování japonského pohledu na číslo je ovlivněno jak domácí kulturou, tak kulturou cizí. Japonsko je vždy takovým národem, který je dobrý v učení a přijímání cizích kultur. Japonci jsou také dobří v důmyslném prolínání cizí kultury s domácí civilizací a následně ve vytvoření nové, jedinečné japonské kultury (Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu Japonska online – v bibliografii). Příkladem je japonské náboženství, které zahrnuje nejen domácí šintoismus, ale také konfucianismus, buddhismus a křesťanství, které byly zavedené ze zahraničí. Tato různá náboženství se v Japonsku nevyklučují, ale jsou přirozeně a harmonicky integrována do života Japonců.

Totéž platí o japonské číselní kultuře. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, ovlivnění čínskou taoistickou teorií *jin* a *jang*, v japonské kultuře se preferují lichá čísla před sudými. Protože lichá čísla představují *jang*, který lidem dodává jasný, teplý a pozitivní pocit, zatímco sudá čísla představují *jin*, který má negativní konotace.

V moderní době, s pokrokem vědy a techniky a posilováním národní síly v některých západních zemích, se Japonsko začalo aktivně učit od nich technologie, literatury a umění. V nějaké západní kultuře je za tajemné a posvátné číslo považováno číslo 7. Například se říká, že Bůh stvořil svět za sedm dní a katolicismus stanovil sedm smrtelných hříchů a sedm ctností. Pojem „*Rakkí sebun* (ラッキーセブン, „šťastná sedmička“)“ je široce přijímán také Japonci. Protože v kapitole 13, verši 18 Zjevení svatého Jana Nového zákona je uvedeno, že číslo šelmy je 666, někteří Japonci si myslí, že jak 6, tak 666 jsou nešťastná čísla. Také proto, že 13 je v západní kultuře často považováno za číslo představující neštěstí, *džú sanzuka* a *džú sanbucu* v buddhistické tradici připomíná smrt, je také považováno 13 některými Japonci jako tabuizované číslo.

3.6 Geografické faktory a povědomí o *wa* (和, „harmonie, mír“)

Kromě výše uvedených důvodů Li (2020: 25), Ma (2009: 70) a Dai (2012: 126) zmiňují také vliv geografického prostředí Japonska a povědomí o *wa* (和, „harmonie, mír“) na japonskou číselnou kulturu. Japonsko jako ostrovní země má nádherné scenérie, ale přírodní katastrofy, jako jsou tajfuny, zemětřesení a sopečné erupce, se vyskytují často a nepodléhají lidské vůli. Japonci se proto rozhodli lépe se integrovat s přírodou a přizpůsobit se jejím změnám (Dai 2012: 126).

Omezení ostrovní země vedou Japonce k obhajobě kolektivismu, a aby se jim ve skupině žilo lépe, musí si vážit míru a snažit se vyhýbat konfliktům. Vzhledem k tomu jsou Japonci opatrnější v tom, co říkají a dělají, aby se vyhnuli disharmonii (Ma 2009: 70). Navíc, protože jsou japonské také zdroje omezené, jsou Japonci vysoce závislí na zámořských zdrojích, z tohoto důvodu Japonci mají silný pocit krize. Tento pocit krize a opatrný postoj se odráží i v životě, konkrétně ve víře v čísla (Li 2020: 25).

3.7 Omezení doby

Některé pověry související s čísly nelze vysvětlit výše uvedenými důvody, protože některé pocházejí ze životní praxe, některé z vnitřního světa lidí a jsou neopodstatněné. Mnohé z nich jsou nesprávně předávány. Vznik tohoto typu pověr bych chtěla přičíst omezením doby, ve které věda a technika byly málo rozvinuté a výměna informací byla obtížná. Lidé tedy nemohli najít vědecká a rozumná vysvětlení neznámých věcí, což vedlo ke zrodu tohoto druhu pověry.

Například v Japonsku existují dvě přísloví o škytavce: *šakkuri ga mikka cuzuku to šinu* (しゃっくりが三日続くと死ぬ, „pokud člověk škytá tři dny po sobě, zemře“) a *šakkuri ga hjakukai cuzuku to šinu* (しゃっくりが100回続くと死ぬ, „člověk zemře, pokud škytá 100krát za sebou“). O počtu kýchnutí koluje více pověr. Obecně se má za to, že když se o někom mluví za jeho zády, ten, o kterém se mluví, kýchne.

Existuje například pořekadlo *ičisoširi niwarai sanhore šikaze* (一誹り二笑い三惚れ四風邪), které říká, že pokud si člověk kýchne jednou, někdo mu nadává; dvě kýchnutí znamenají, že se mu někdo směje; tři kýchnutí, že je do něho někdo zamilovaný; čtyři už jsou předzvěti nachlazení. Také existuje přísloví *Hitocu kušami wa homerare, futacu wa waruguči, miccu wa kaze nado to iu* (一つくしゃみは褒められ、二つは悪口、三つは風邪などという), které tvrdí, že jedno kýchnutí znamená, že vás někdo chválí; dvě kýchnutí znamenají, že vám někdo nadává; a tři kýchnutí znamenají, že jste nachlazený.

Výše uvedená tvrzení nejsou podporována vědeckými teoriemi. Ve skutečnosti v současné době všichni víme, že škytavka a kýchání jsou normální fyziologické jevy, ale pro lidi v minulosti je velmi obtížné je pochopit. Tyto pověry jsou tedy vytvářeny a kvůli nedostatku znalosti existují v různých místech určité rozdíly.

Další pověra je *sannin de šašin wo toru to mannaka no hito ga šinu* (三人で写真を撮ると真ん中の人^が死ぬ, „pokud se tři lidé společně vyfotí, člověk uprostřed zemře“). Existuje různá vysvětlení pro tuto pověru, jedním z nich je, že lidé v době nedostatečně vyvinuté technologie věřili, že fotoaparáty kradou lidem duše. Když se fotí tři lidé, fotoaparát se soustředí na osobu uprostřed, takže duše člověka uprostřed bude nejvíce ukradená, což má za následek brzkou smrt (Wadžikan online – v bibliografii). Proto tato pověra související s číslem 3 vznikla z vnitřního strachu, když lidé viděli něco zcela neznámého bez zdroje informací, což také odráží omezení doby.

4. Další příklady pověr související s čísly v běžném životě

V předchozích kapitolách jsem již zmínila nějaké příklady pověr související s čísly, které ovlivňují činnosti Japonců v životě, například *rokujo*. V této kapitole představím tři další příklady, abych stručně ukázala, jak se pověra o číslech může odrážet v běžném životě Japonců. Vzhledem k tomu, že část obsahu patří k lidové víře bez vědeckého a teoretického základu, může postrádat oporu v akademické literatuře. V takovém případě jsem se vždy pro popis snažila vybrat co nejspolehlivější a široce uznávané webové zdroje.

4.1 *Jakudoši* (厄年)

Jakudoši (厄年) lze přeložit jako „rok katastrofy“ nebo „rok neštěstí“, odkazujícív japonské tradici na věk, který je považován za období, během kterého je člověk náchylný k nešťastným věcem. Norbeck (1955: 111) však také zmiňuje, že špatné věci se mohou stát nejen v roce *jakudoši*, ale také rok před (前厄, *maejaku*) a rok po *jakudoši* (後厄 *atojaku*). Ve skutečnosti věk osoby, na kterou se *jakudoši* konkrétně vztahuje, není v různých dobách, regionech a dokumentech úplně stejný. V současné době se obecně soudí, že pro muže je smolný věk 25, 42 a 62 let a pro ženy 19, 33 a 37 let. Mezi těmito věkovými skupinami je za nejnešťastnější věk považován věk 42 let pro muže a 33 let pro ženy. (Norbeck 1955: 108)

Stejně jako u mnoha pověr, není původ *jakudoši* zcela známý, ale mnoho Japonců věří, že to má něco společného s homofonií čísel. Například číslo 42 lze číst jako *ši ni*, přičemž *ši* zní stejně jako „smrt“ a *ni* lze chápat jako částici s funkcí podobnou české předložce „k“. Číslo 42 tedy připomíná „k smrti“, je velmi nešťastné číslo. Číslo 19 lze číst jako *džú ku*, což zní stejně jako 重苦, které znamená hluboké trápení, intenzivní bolest.

Ačkoli *jakudoši* není nic jiného než pověra bez vědeckého základu, stále existuje mnoho Japonců, kteří jeho existenci uznávají a během *jakudoši* se případným neštěstím snaží vyhýbat například tak, že navštěvují svatyně nebo chrámy, modlí se, kupují si amulety, účastní se některých rituálů atd. (Norbeck 1955: 109) Studie Davida C. Lewise v roce 1998 poznamenala, že zatímco někteří Japonci navštěvují svatyně a kupují si amulety, stále mohou mít v mysli pochybnosti o existenci *jakudoši* (Lewis 1998: 201-205). To může být způsobeno vlivem myšlenky hledání štěstí a vyhýbání se smůle.

4.2 Psychologie cen končících na 8

V Japonsku v supermarketech je často vidět ceny výrobků jako „98“, „980“ a „1980“. Je to proto, že na základě psychologie cenotvorby mají tvůrci maloobchodních cen tendenci vybrat si nejsprávnější číslici nebo konec ceny tak, aby cena byla těsně pod kulatým číslem, například to by bylo 99, 98 atd. (Heeler, Nguyen 2001: 1) To může být účinný způsob, jak zvýšit nákupy, protože spotřebitelé jsou zvyklí se nevědomě soustředit na číslici nejvíce vlevo v ceně a vzdávat se nebo věnovat méně pozornosti dvěma číslicím nejvíce vpravo. Pokud je například položka 3,99 USD, lidé mohou konec vidět jako nulový (Bizer, Schindler 2005: 771, 772).

Podle průzkumu provedenému v roce 2001 Heelerem a Nguyenem (2001: 3) je podíl online cen komodit končících číslicí 8 v Asii ve srovnání se Spojenými státy velmi vysoký. Mezi nimi počet online cen komodit končících 8 v Japonsku představoval 24,4 % z celkového vzorku, což je první místo mezi šesti zkoumanými zeměmi a regiony, podíl cen končících číslicí 9 je však z těchto šesti zemí a regionů nejmenší a představuje pouze 1,8 % z celkového počtu.

Jak 8, tak 9 jsou těsně pod kulatým číslem (tj. číslem končícím na -0) a ceny končící na 9 mohou maloobchodníkům přinést větší zisky, ale v Japonsku je mnohem více produktů s cenami končícími na 8 než 9. Je to proto, že výslovnost čísla 9 lidem připomíná „hořkost“, zatímco znak pro osm 八 je, jak už je výše zmíněno, nahoře úzký a dole široký jako hora, což naznačuje růst a prosperitu, je 8 tedy příznivé číslo (Heeler,

Nguyen 2001: 5). Tak lze vidět, že pověra o číslech má dopad i na sféru byznysu.

4.3 Počet tahů v jménu

V Japonsku rodiče při pojmenovávání svých dětí vždy berou v úvahu mnoho faktorů, jako je význam znaků, výslovnost, snadnost psaní atd. Jedním z faktorů, který je považován za důležitý, je také počet tahů ve jménu. Říká se, že posouzení člověka podle jména je druhem věštění a celkový počet tahů ve jménu je jedním z hlavních měřítek posuzování. Tímto způsobem lze interpretovat charakter člověka, jeho bohatství, lásku, práci a tak dále. Rodiče proto mají v naději, že jejich děti v budoucnu nepostihnou neštěstí a vše v jejich životě dobře dopadne, na počet tahů při výběru jména dbali.

V Japonsku existuje mnoho webových stránek, které lze použít k volnému věštění ze jmen, přičemž standardy a pokyny pro posuzování jmen jsou zhruba stejné. V této práci jsem vycházela především z webu *Iinamaenetto* (いい名前ねっと), který se při vyhledávání klíčových slov na Googlu objevil na prvním místě ve výsledcích a více než 1200 lidí vyjádřilo své lajky na webu, což snad svědčí o tom, že tato webová stránka je lidmi používána.

Při posuzování jména podle počtu tahů existuje pět standardů, kterými jsou 天格 (*Tenkaku*), 人格 (*Džinkaku*), 地格 (*Čikaku*), 外格 (*Gaikaku*) a 総格 (*Sókaku*). *Tenkaku* je celkový počet tahů v příjmení, které prý představuje osud, který rodině udělili předkové. *Džinkaku* je počet tahů přidaným posledním znakem příjmení a prvním znakem jména. Protože poslední znak příjmení a první znak jména dohromady tvoří jádro celého jména, *džinkaku* může představovat vnitřní stav člověka, a pokud je číslo příznivé, bude mít pozitivní vliv na charakter člověka. Věří se, že prostřednictvím něj lze také vidět stav rodiny, manželství, práce a stav středního věku. *Čikaku* je počet tahů jména, který představuje dojem, který zanecháme v ostatních. Pokud je význam tohoto čísla dobrý, lidé budou společenšější a dojem, který zanechají na ostatních, bude lepší. *Sókaku* znamená používat celkový počet tahů jména a příjmení k věštění osudu. Říká se,

že jak lidé stárnou, jeho vliv na lidi bude stále větší a větší. *Gaikaku* je číslo, které se získá odečtením počtu tahů *džinkaku* od celkového počtu tahů jména a příjmení. Říká se, že je skrz něj vidět celkový stav mezilidských vztahů a sociálního prostředí. Pokud je toto číslo dobré, dítě bude mít dobré kamarády, dobrého partnera, dobrého šéfa a tak dále.

Závěr

Tato práce si kladla za cíl popsat symbolický význam spojený s vybranými čísly, konkrétně analyzovat a shrnout důvody, proč tato čísla mají tyto pověřivé významy, a prozkoumat, jak se pověřivost těchto čísel projevuje v životech Japonců.

Tato práce se skládá ze čtyř kapitol. V první kapitole jsem vybrala čísla 3, 4, 6, 7, 8, 9 a 13 pro konkrétní analýzu především z kulturního hlediska, popsala jsem jejich symboliku a vysvětlila, proč mají pověřivé významy a proč je Japonci preferují nebo ne.

Ve druhé kapitole jsem nejprve rozebrala, proč jsou teoreticky lichá čísla populárnější než čísla sudá a jak se tato preference lichých čísel projevuje. Poté jsem pomocí analýzy výsledků nedávného průzkumu na téma lichých a sudých čísel ukázala, že ačkoli jsou některá tvrzení v teoretické analýze považována za negativní, kvůli vlivu individuálních rozdílů, pro některé Japonce jsou to však pozitivní. Například pokud jde o to, že sudá čísla mohou být dělitelná rovnoměrně, po teoretické analýze a japonském zvyku dávat peníze jako dárky dochází k závěru, že to lidem připomene odloučení, takže sudá čísla Japonci nemají rádi. Přesto někteří Japonci, kteří mají pocit, že díky tomu, že jim sudá čísla přinášejí pocit bezpečí a klidu, a proto dávají přednost sudým číslům před lichými, která jim přinášejí pocit nestability.

Ve třetí kapitole jsem shrnula důvody, proč tyto pověřivosti související s čísly v japonské kultuře vznikly a jsou i nadále ve společnosti udržované. Důvody, které jsem zmínila v předchozích kapitolách, jsem shrnula do následujících kategorií: psychologie hledání štěstí a vyhýbání se zlu, výslovnost čísla, způsob zápisu, japonská tradiční kultura a estetika, Vliv jiných kultur, geografické prostředí a omezení období.

V poslední kapitole jsem představila koncept *jakudoši*, tedy věk plný rizik a výzev, psychologii cen končících na 8 a rodiče věnující pozornost počtu tahů ve jménu při pojmenovávání svých dětí jako další příklady toho, jak se pověřivosti spojené s čísly ztělesňují v životech Japonců.

Snažila jsem v této práci shrnovat a co nejkomplexněji uvádět pověry související

s čísly v japonské kultuře a japonském každodenním životě. Tato práce sama o sobě vytvořila určitý základ pro další výzkum v příbuzných oborech.

Resumé

The purpose of the thesis is to describe the symbolic meanings associated with the selected numbers, specifically analyze and summarize the reasons why these numbers have superstitious significance and examine how the superstition of these numbers is manifested in the lives of Japanese people. In my work, I mainly use Japanese, Chinese and English specialist literature. In addition, I also use surveys and statistics from some Japanese websites. This work includes descriptions of the cultural and superstitious meanings of selected numbers and explains why odd numbers are more popular in Japan and where this preference manifests itself. The work also summarizes the reasons why numbers have such rich connotations in Japanese culture. In short, these superstitions arose under the influence of the psychology of seeking happiness and avoiding evil, the pronunciation of number, the shape of kanji, Japanese traditional culture and aesthetics, foreign culture, geographical environment, and period limitations.

Bibliografie

Knihy

- Ando, Vladimír. 2009. *Klasická čínská medicína, základy teorie I*. 7. vyd. Hradec Králové: Svítání. ISBN 978-80-86601-10-6.
- Breitkopf, Johann Gottlob Immanuel. Roch, Johann Christian Friedrich, ed. 1784. *Versuch, den Ursprung der Spielkarten, die Einführung des Leinenpapiers, und den Anfang der Holzschneidekunst in Europa zu erforschen* [Pokus o výzkum původu hracích karet, zavedení lněného papíru a počátek dřevorezby v Evropě]. Vol. 1. Leipzig: Breitkopf. DOI: <https://doi.org/10.11588/diglit.19213> 3.
- Cross, F. L. and Livingstone, E. A. 2005. *The Oxford Dictionary of the Christian Church*. 3.vyd. ed. New York: Oxford University Press. ISBN 9780192802903.
- Kindaiči, Kjósuke, ed. 1997. *Šin meikai kokugo džiten* [Šin meikai japonský slovník]. 5. vyd. Tokio: Sanseidó. ISBN 978-4385130996.
- Kitahara, Jasuo, ed. 2010. *Meikjó kokugo džiten* [Meikjó japonský slovník]. 2. vyd. ed. Tokio: Taišúkan Šoten. ISBN 978-4469021172.
- Laertios, Diogenés. 1995. *Životy, názory a výroky proslulých filosofů*. 2. vyd. Pelhřimov: Nová tiskárna. ISBN 80-901916-3-0.
- Laozi, and Ryden Edmund. 2008. *Daodejing*. 1. vyd. New York: Oxford University Press. ISBN 9780199208555.
- Lewis, David. 1998. „*Years of Calamity*“: *Yakudoshi observances in urban Japan*. In: Hendry, Joy, eds. *Interpreting Japanese Society: Anthropological Approaches*. 2. vyd. ed. Routledge, ©1998, s. 196-212. ISBN 9780203012697.
- Mínami, Hiroši. 1994. *Nihondžinron: Meidži kara kjó made* [Teorie Japonců: Od Meidži po dnešek]. Tokio: Iwanami Šoten, ISBN 978-4000017077.
- Nišicunoi, Masajoši, ed. 1958. *Nendžú gjódži džiten* [Encyklopedie výročních událostí]. Tokio: Tokyodo. ISBN 4490100167.
- Ogawa, Naojuki. 2013. *Nihon no saidži denšó* [Japonské sezónní tradice]. Tokio: Ácu

ando kurafucu. ISBN 978-4901592895.

Ótó, Juki. 1967. *Kojarai san iku no minzoku* [Folklór porodu a výchovy dětí]. Tokio: Iwasaki bidžucuša. ISBN 4753400263.

Sató, Kódži. 1999. *Bunka to šite no kojomi* [Kalendář jako kultura]. 1. vyd. Fukuokaši: Sógenša. ISBN 4881465066.

Šinmura, Izuru, ed. 2008. *Kódžien* [„Široká zahrada slov“, japonský slovník]. 6.vyd. ed. Tokio: Iwanami Šoten. ISBN 978-4000801218.

Xie, Yu, ed. 2013. *Zhouyi (Caituban)* [Kniha proměn (barevné vydání)]. Tchien-t'ín: Tianjin Publishing Media Group. Tianjin Ancient Books Publishing House. ISBN: 9787552800630.

Články

Bai, Lili. 2009. *Obó to džú sanzuka šinkó no hikaku kósacu: Išiu zutaka šinkó to šite no ruidžiten kara* [Srovnávací studie uctívání *Obó* a *džú sanzuka*: Od podobností jako uctívání *išiu zutaka*]. *Folklorní srovnávací studie: pro asijská folkloristika* 23: 95-119.

Bizer, George Y., and Robert M. Schindler. 2005. *Direct evidence of ending-digit drop-off in price information processing*. *Psychology & Marketing* 22 (10): 771-783. DOI: <https://doi.org/10.1002/mar.20084>.

Dai Bingqing. 2012. *Ribenren de shuzi wenhua* [Japonská číselná kultura]. *Journal of Harbin Vocational & Technical College* (01): 126-127.

Heeler R, and Nguyen A. 2001. *Price endings in Asia*. *Proceedings of Australia-New Zealand Marketing Association, Auckland, New Zealand*: 1-8.

Iidžima, Jošiharu. 2009. *Seikjó šiči no fókuroa*. [Folklór svatého náboženství „Sedm“]. *Annual bulletin of the Department of Archaeology and Folklore* 13: 25-33.

Konja, Tomoaki. 1982. *Kakudaisuru toki no zokušin* [Oblíbené názory při rozšiřování]. *Japanese sociological review* 33 (2): 57-73.

Li Xiaoyan. 2020. *Ribenren de shuziwenhua yanjiu* [Studie japonské číselné kultury].

- Research on transmission competence 4 (21): 25-26.
- Lin, Cuifang. 2013. *Čúgokugo to nihongo no súdži ni miru bunkateki jóso ni kansuru kósacu* [Srovnání kulturních prvků číslic v čínštině a japonštině]. *Journal of International Student Education* 07: 31-44.
- Liu, Shiqin. 2016. *Riben shuzi baohande xisu ji wenhua xinli yaosu* [Zvyky a kulturně psychologické prvky obsažené v japonských číslicích]. *People's Tribune* 05: 253-255. DOI: 10.16619/j.cnki.rmlt.2016.05.162.
- Ma, Jing. 2009. *Cong „shuziguan“ kan ribende wenhuatexing* [Pohled na japonské kulturní charakteristiky z perspektivy „pohledu čísla“]. *Data of Culture and Education* 473 (21): 68-70.
- Norbeck, Edward. 1955. *Yakudoshi, a Japanese Complex of Supernaturalistic Beliefs*. *Southwestern Journal of Anthropology*. 11 (2): 105-120. DOI: <https://doi.org/10.1086/soutjanth.11.2.3628964>.
- Ótó, Tokihiko. 1986. *Šičigosan* [Sedm pět tři]. *Encyclopedia Nipponica*. Tokio: Šógakukan. s. 849. ISBN 978-4095260105.
- Sakata, Jošinori. 1991. *Hikagakutekina mono ni taisuru ičikósacu* [Úvaha o nevědeckých věcích]. Vol 9, Šimonoseki Women's Junior College: 9-17.
- Sano, Kendži. 1985. *Džúsanbucu šinkó to džú sanzuka* [Víra džúsanbucu a džú sanzuka]. *Džú sanzuka – observační průzkum a pozorování*, Kanagawa University Japonský výzkumný ústav lidové kultury: 32-51.
- Tang, Xianghong, and Kijoši Wašio. 2010. *Čúgoku to Nihon no súdžibunka ni okeru hikakukenkjú* [Srovnávací studie o kultuře čísel v Číně a Japonsku]. *Bulletin univerzity Chuo-Gakuin „Člověk a příroda“* 30: 67-83. ISSN: 13409506. Dostupné z: <http://id.nii.ac.jp/1471/00001458/>.
- Tong, Zhenyu. 1994. *Riben junjie ceng mixin „fengqibisheng“* [Japonská armáda měla kdysi pověru, že "s číslem sedm určitě vyhrájí"]. *Kejiwencui* 09: 160-161.
- Uešima Motojuki. 1971. *Džúsanbucu seiricu e no tenkai* [Jak vzniklo třináct Buddhů (džúsanbucu)?]. *Esoterická kultura* (94): 14-18. DOI: 10.11168/jeb1947.1971.14.

Internetové zdroje

Anata no bjóin ni „4“, „9“, „13“ no súdži wa aru? [Má vaše nemocnice čísla „4“, „9“ a „13“?]. 2020. Kangorú [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://www.kango-roo.com/yn/details/622/>.

„Ankéto kekka“, ičiban „kiraina“ súdži wa? [„Výsledky průzkumu“, jaké číslo je nejvíce „nenávisané“?]. 2018. Japan Trend Map Institute [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://jtmlab.com/2018/09/01/《アンケート結果》一番「嫌いな」数字は?/>.

Cukibecu urigae no ankéto čósakara inšokuten no hanbóki, kansanki ga akirakani. Kansanki no taisaku wa? [Měsíční dotazníkové šetření tržeb odhaluje rušnou sezónu a mimosezónu restaurací. Jaká jsou vaše opatření pro mimosezónu?]. 2018. Inšokuten risáči [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://www.inshokuten.com/research/magazine/article/2>.

Hatoja. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation. Last modified on 21. 3. 2023 [cit. 2023-05-02]. Dostupné z: <https://ja.wikipedia.org/wiki/ハトヤ>.

Nakamura, Rjóiči. 2020. *Súdži no „7“ ni kakawaru kakušu no wadai: „7“ wa nanide ninki ga takai tokubecuna súdži tošite kangaerarete iru no ka?* [Různá témata související s číslem "7" - Proč je "7" považováno za oblíbené a speciální číslo?]. Nissei kisokenkjúšo [online]. [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://www.nli-research.co.jp/report/detail/id=64597?site=nli>.

Namae no dži kakusú de unsei o uranau! Murjó seimeihanda saito [Věštění podle počtu znaků ve jménu! Bezplatná stránka soudu o jménu]. Inamae netto [online]. ©2023 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: <https://enamae.net/>.

Kansai international airport. 2008. Civil Aviation Bureau, Japan [online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://opennav.jp/pdf/RJBB/JP-AD-2.24.1-RJBB-en-JP.pdf>.

- Kansei kači sózó inišiatibu* [Iniciativa vytvoření percepční hodnoty]. 2007. Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu Japonska [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://warp.da.ndl.go.jp/info:ndljp/pid/286890/www.meti.go.jp/press/20070522001/kansei-honbun.pdf>.
- Kotowaza džiten* online [Slovník přísloví online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://kotowaza.jitenon.jp/>.
- Mari ni takušita kunizuri no kokorozaši, Tanzan džindža (toki no kairó): Džúsandžútó, Nara ken Sakurai ši* [Budova národa svěřená Mari, svatyně Tanzan (koridor času): 13patrová pagoda, město Sakurai, prefektura Nara]. Nikkei [online]. 2014 [cit. 2023-05-03]. Dostupné z: https://www.nikkei.com/article/DGXNASHC16018_W4A510C1AA1P00/.
- Misutáranši, „Čóténé kaisecu“ *Kóun wo hikijoseru súdži* [„Velmi pečlivé vysvětlení“ Čísla, která přitahují štěstí]. [online]. ©2023 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://haisha-help.com/車検・車検証/nanbaapureeto/kouunwohikiyoserusuuji-2keta-3keta-4keta-kuruma>.
- Nihondžin no omoi: Daisankai „Gúsú, kisú, dočira ga suki desu ka?“* [Myšlenky Japonců: Část 3 „Která čísla preferujete, sudá nebo lichá?“]. Hobonikan itoi šinbun [online]. 2004 [cit. 2023-04-30]. Dostupné z: <https://www.1101.com/omoi/2004-07-30.html>.
- Roach, John. *Friday the 13th Superstitions Rooted in Bible and More*. 2011 [cit. 2023-04-03]. National Geographic [online]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/culture/article/110513-friday-the-13th-superstitions-triskaidekaphobia>.
- Sakamoto, Takuma. 2000. *Dai gokai ankéto kekka happjó: Gúsú to kisú, dočira ga sukidesuka?* [Výsledky 5. ankety: Jaká čísla preferujete, sudá nebo lichá čísla?]. Sakamoto Takuma no zettai gigamoto [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <http://gigamoto.la.coocan.jp/questionnaire/questionnaire05.htm>.
- Sannin de šašin wo toru to mannaka no hito ga šinu, nihon no meišin* [Pokud se tři lidé společně vyfotí, člověk uprostřed zemře]. 2022. Wadžikan [online]. [cit. 2023-05-

03]. Dostupné z: <https://wajikan.com/note/3nindesyashin/>.

Ukišima džúsandžú no sekitó (džújó bunkazai) – Udži no tó monogatari – Udži kikó

[Ukišima třináctipatrová kamenná pagoda (významná kulturní památka) – Příběh

věže Udži – Udži Travel]. Aiso (Ajusó) [online]. ©2005 [cit. 2023-05-03].

Dostupné z: <http://www.wao.or.jp/aiso/tales/02/index.html>.